

BMT bilan konstruktiv hamkorlik yanada kengaytiriladi

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev Birlashgan Millatlar Tashkiloti Bosh Assambleyasining 81-sessiyasi Raisi, Bangladesh Xalq Respublikasi tashqi ishlar vaziri Xalilur Rahmonni qabul qildi.

Yuqori martabali mehmon 21-22-oktabr kunlari Samarqand shahrida bo‘lib o‘tadigan “Bolalar farovonligiga investitsiya: kelajak avlodlar barqaror va adolati taraqqiyoti sari yo‘l” mavzusidagi Jahon sammitida ishtirok etish uchun mamlakatimizga keldi.

Suhbat avvalida davlatimiz rahbari Xalilur Rahmonni BMT Bosh Assambleya-sining 81-sessiyasi Raisi etib saylangani bilan samimiy tabriklab, mazkur maqomda tashrif buyurgan birinchi mamlakat O‘zbekiston ekanini alohida qayd etdi.

O‘z navbatida, Xalilur Rahmon O‘zbekiston Prezidentiga BMT Bosh kotibi Antoniu Guterrishning samimiy salomini yetkazdi.

Muloqot chog‘ida BMT va uning tuzilmalari bilan hamkorlikni yanada kengaytirish va mustahkamlash masalalari yuzasidan fikr almashildi.

So‘nggi yillarda mamlakatimiz tashab-busi bilan BMT Bosh Assambleyasi 15 ta rezolyutsiyani qabul qildi, ularning ikkitasi joriy yilda ma‘qullandi.

O‘zbekiston tashkilotning asosiy organlari va tuzilmalari ishida faol ishtirok etmoqda. Bundan tashqari, mamlakatimiz 2035-2036-yillar uchun BMT Xavfsizlik Kengashining doimiy bo‘lmagan a‘zoligiga o‘z nomzodini ilgari surgan.

Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish, Markaziy Osiyoda mintaqaviy hamkorlikni rivojlantirish, iqlim o‘zgarishi oqibatlariga qarshi kurashish hamda tinchlik madaniyati va dinlararo muloqotni mustahkamlash masalalarida konstruktiv hamkorlikni yanada rivojlantirishdan ikki tomon ham manfaatdor ekanini tasdiqlandi.

Ikki tomonlama munosabatlar haqida so‘z yuritilar ekan, Janubiy Osiyoning jadal rivojlanayotgan davlatlaridan biri Bangladesh bilan ko‘p qirrali sheriklikni yanada kengaytirishga tayyorlik bildirildi.

O‘ZA

FAVQULODDA VAZIYATLAR TIZIMI TAKOMILLASHTIRILIB, SUV OMBORLARI VA TURIZM OBYEKTLARIDA XAVFSIZLIK TA‘MINLANADI

Prezident Shavkat Mirziyoyev favqulodda vaziyatlarga tezkor javob berish tizimini takomillashtirish, suv omborlari va ularga tutash hududlardan foydalanishni tartibga solish hamda xavfsizlikni ta‘minlash bo‘yicha taqdimot bilan tanishdi.

Shaharlarning kengayishi, texnologik rivojlanish va iqlim o‘zgarishi qutqaruv xizmati oldiga yangi vazifalar qo‘ymoqda. Ayni paytda ayrim yong‘in-qutqaruv qismlarining joylashuvi, binolari va texnika tezkor yordam ko‘rsatish talablariga to‘liq javob bermaydi.

Davlatimiz rahbari tizimni yangilashda asosiy mezon inson hayotini saqlab qolish bo‘lishi kerakligini ta‘kidladi. Buning uchun “oltin daqiqa” qoidasini amaliyotga joriy etib, shahar hududlarida qutqaruvchilarning yetib kelish vaqtini 5-7 daqiqaga, shahar markazlaridan tashqari hududlarda esa 15-20 daqiqaga tushirish vazifasi qo‘yildi.

Aholisi 250 mingdan ortiq tuman va shaharlardagi 25 ta yong‘in-qutqaruv qismini qayta tashkil etish va zamonaviy texnika bilan ta‘minlash rejalari haqida axborot berildi. Shuningdek, murakkab sharoitlarda ishlaydigan “Madad” milliy ko‘p tarmoqli maxsus qutqaruv markazi, aviatsiya-qutqaruv bo‘limi hamda favqulodda vaziyatlarni boshqarish bo‘yicha ilmiy-tadqiqot markazini tashkil etish taklif etildi.

“112” yagona dispetcherlik xizmati fao-liyatini takomillashtirish, murojaat kelib tushgan paytdan uning ijrosigacha bo‘lgan jarayonni kuzatish, regisli xizmatlar o‘rtasida axborot almashinuvini kuchaytirish masalalariga ham e‘tibor qaratildi. Sohada

raqamli texnologiyalar va sun‘iy intellekt imkoniyatlaridan kengroq foydalanish zarurligi qayd etildi. Suv omborlarida qutqaruv xizmatini kengaytirish zarurligi ham ta‘kidlandi. Mavjud 56 ta suv omborining faqat to‘rttasida bunday xizmat yo‘lga qo‘yilgan. Shu bois, “Karkidon” suv ombori misolida professional qutqaruv tizimini tashkil etish taklifi bildirildi. Qutqaruvchilarni tayyorlash texnikumida dual ta‘lim asosida qutqaruvchi-g‘avvoslar tayyorlash, turizm obyektlari xodimlarini favqulodda vaziyatlarda harakat qilish va birinchi yordam ko‘rsatishga o‘qitish rejalashtirilmoqda.

Suv omborlaridan turizm maqsadida foydalanish imkoniyatlari ham ko‘rsatib o‘tildi. Hozircha beshta suv omborida turizm tashkil etilgan, yana 25 tasida bunday xizmatlarni yo‘lga qo‘yish imkoniyati bor. Bu hududlarga investitsiya jalb qilish yangi ish o‘rinlari yaratish va sayyohlar oqimini ko‘paytirishga xizmat qilishi mumkin.

Bunda xavfsizlik talablari ustuvor bo‘lishi ta‘kidlandi. Turistik xizmatlarni sertifikatlash, tadbirkorlarning professional qutqaruv tuzilmalari bilan shartnoma tuzishini majburiy etib belgilash, dam olish maskanlarini qutqaruv qayiqdari, kuzatuv minoralari va suv chuqurligini ko‘rsatuvchi belgilar bilan jihozlash taklif qilindi.

Suv omborlari atrofida turizm xizmatlarini tashkil etgan tadbirkorlarni qo‘llab-quvvatlash choralari ham taqdim etildi. Ularga 2029-yil 1-oktabrga qadar yer va mol-mulk soliqlarining yarmini to‘lash, GPS, qutqaruv va xavfsizlik uskunalari uchun bojxona to‘lovlarini 120 kunga kechiktirish yoki bo‘lib to‘lash imkoniyatini berish nazarda tutilmoqda. Ushbu hududlardagi yer uchastkalarini sotishdan tushgan mablag‘larni tashqi muhandislik tarmoqlari va yo‘l infratuzilmasini rivojlantirishga yo‘naltirish taklif etildi.

Shuningdek, suv omborlarining texnik holati va xavfsiz ishlashini ta‘minlash bo‘yicha olib borilayotgan ishlar haqida axborot berildi. Yigirma beshta suv ombori joyiga chiqib o‘rganilgan. Xavfli o‘zgarishlarni erta aniqlash uchun mahalliy ogohlantirish tizimlari, videokuzatuv, seysmologik uskunalar va raqamli nazorat vositalarini kengroq joriy etish choralari ko‘riladi.

Taqdimot yakunida davlatimiz rahbari mas‘ullarga qutqaruv xizmatining tezkorligini oshirish, suv omborlarida professional qutqaruv xizmatini yo‘lga qo‘yish va turizm obyektlarida xavfsizlik talablarini aniqlash yuzasidan topshiriqlar berdi.

O‘ZA

RAQAMLI TA‘LIM EKOTIZIMINI RIVOJLANTIRISHGA ANIQ DASTURLAR ORQALI ERISHILADI

Prezident Shavkat Mirziyoyev 20-oktabr kuni raqamli ta‘lim ekotizimini rivojlantirish yuzasidan taqdimot bilan tanishdi.

Axborot texnologiyalari sohasida 2030-yilgacha 300 mingta ish o‘rni yaratish bo‘yicha belgilangan maqsadga joriy yilning o‘zida erishildi. Endi raqamli iqtisodiyotning yangi yo‘nalishlarini rivojlantirish hisobiga 2030-yilga qadar yana 500 mingta ish o‘rni yaratish vazifasi qo‘yilmoqda.

Buning uchun yoshlarni o‘qitishdan boshlab, kasbiy ko‘nikmalarini tasdiqlash va ishga joylashtirishgacha bo‘lgan jarayonlarni qamrab oluvchi yagona raqamli ta‘lim ekotizimini shakllantirish zarur. Taqdimotda 2030-yilgacha 5,5 million nafar yoshni an‘anaviy va masofaviy shakllarda o‘qitishga qaratilgan yondashuvlar ko‘rib chiqildi.

Maktab o‘quvchilari uchun “Al-Xorazmiy vorislari” va “Besh million sun‘iy intellekt yetakchilari” loyihalarini kengaytirish, oliy ta‘lim muassasalari hamda xususiy o‘quv markazlari imkoniyatlarini birlashtirish nazarda tutilmoqda.

Davlatimiz rahbari robototexnika, kompyuter o‘yinlarini yaratish, startaplar va boshqa istiqbolli yo‘nalishlarda yiliga 1 million nafar yoshni o‘qitish vazifasini qo‘ydi. Buning uchun milliy trenerlar korpusini shakllantirish, onlayn ta‘lim platformalari va qisqa muddatli raqamli kurslarni tezroq ishga tushirish, ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirib, ularning natijalarini amaliyotga keng joriy etish zarurligi ta‘kidlandi.

Taqdimotda oliy ta‘limda tayyorlanayotgan kadrlar malakasini texnologiyalar va mehnat bozoridagi o‘zgarishlarga moslashtirish masalalari ham ko‘rib chiqildi. Sun‘iy intellekt, mikrosxemalarni loyihalash, dron texnologiyalari va kompyuter o‘yinlarini ishlab chiqish kabi yo‘nalishlarda ta‘limni rivojlantirish, talabalarning amaliy loyihalarda ishtirokini kengaytirish taklif etildi.

Shuningdek, informatika o‘qituvchilarining sun‘iy intellekt bo‘yicha bilimlarini oshirish va ularni sertifikatlash, oliy ta‘lim muassasalari talabalari uchun xalqaro raqamli ta‘lim kurslaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish masalalari muhokama qilindi. Farg‘ona tajribasi asosida iOS dasturchilarni tayyorlash markazlarini tashkil etish, xususiy ta‘lim markazlariga mentorlar tayyorlash takliflari ma‘qullandi.

Ilmiy tadqiqot va ishlamlarni ta‘lim bilan bog‘lashga ham e‘tibor qaratildi. Xususan, OTMlarda o‘rnatilgan tizimlar, mikroelektronika va buyumlar interneti bo‘yicha mutaxassislar tayyorlash, muhandislik ishlamlarni va tadqiqot laboratoriyalari faoliyatini qo‘llab-quvvatlash yuzasidan takliflar bildirildi.

Yoshlarning olgan bilimi mehnat bozorida o‘z o‘rnini topishi uchun “Raqamli yoshlar” platformasini rivojlantirish rejalari ham ko‘rib chiqildi. Unda ta‘lim, ko‘nikmalar, til bilish darajasi va sertifikatlar haqidagi

ma‘lumotlarni jamlash, yoshlarga mos bo‘sh ish o‘rinlarini taklif qilish hamda ularning bandligini kuzatib borish ko‘zda tutilmoqda.

Raqamli ta‘limga global texnologik kompaniyalarni keng jalb qilish zarurligi qayd etildi. O‘tgan yili ushbu yo‘nalishda 22 million dollar grant jalb qilingan. Tizimli hamkorlik orqali mazkur ko‘rsatkichni shu yil yakunigacha 60 million dollarga, 2030-yilga borib esa yiliga 100 million dollarga yetkazish topshirildi.

Joriy yilda jalb etiladigan grant mablag‘larining yarmini raqamli ta‘limga, qolgan yarmini malaka oshirish dasturlari hamda chekka hududlarda raqamli ta‘lim markazlarini tashkil etish, ularni sun‘iy intellekt, robototexnika va dasturlashni o‘qitish uchun zamonaviy uskunalar bilan jihozlashga yo‘naltirilishi belgilandi.

Prezidentimiz raqamli ta‘limda qamrov bilan birga o‘qitish sifati va uning bandlikka ta‘siri ham asosiy mezon bo‘lishi kerakligini ta‘kidladi. Mas‘ullarga belgilangan maqsadlarga aniq dasturlar orqali erishish, hududlardagi imkoniyatlarni kengaytirish, xususiy sektor va xalqaro hamkorlar bilan ishlashni kuchaytirish yuzasidan topshiriqlar berildi.

Shuningdek, Raqamli texnologiyalar xalqaro markazi faoliyatini yo‘lga qo‘yish ishlarining borishi yuzasidan axborot berildi.

O‘ZA

INTENSIV BALIQCHILIK VA ENERGOTEJAMKOR LIMONCHILIK BO‘YICHA LOYIHALAR KO‘RIB CHIQILDI

Prezident Shavkat Mirziyoyev intensiv baliqchilik loyihalarini jadallashtirish va energotejamkor limonchilik issiqxonalarini tashkil etish yuzasidan taqdimot bilan tanishdi.

Mamlakatimizda intensiv usuldagi baliqchilikni kengaytirib, yiliga 1 million tonna baliq yetishtirish vazifasi qo‘yilgan. Taqdimotda bu maqsadga erishish uchun meliorativ tik quduqlar imkoniyatidan foydalanish rejalari Baliqchi tumani misolida ko‘rib chiqildi.

Tumandagi 24 ta quduq atrofida chavog‘ va ozuqa ta‘minotidan tortib, baliq yetishtirish, qayta ishlash, saqlash va sotishgacha bo‘lgan jarayonlarni qamrab oluvchi intensiv baliqchilik majmualarini tashkil etish rejalashtirilgan. Har bir 50 sotixlik loyihada yiliga kamida 30 tonna forel baliq‘ini yetishtirish va 10 ta ish o‘rni yaratish ko‘zda tutilmoqda.

Loyihalarni yagona tizimda boshqarish uchun baliqchilik xoldingini tashkil etish taklif qilindi. Baliqchi tajribasini boshqa hududlarga tatbiq etish maqsadida 2027-yil 1-martga qadar respublikadagi 4 mingdan ziyod meliorativ tik quduqni xatlovdan o‘tkazish topshirildi. Baliq yetishtirishga yaroqli quduqlarni ilg‘or tadbirkorlarga davlat-xususiy sheriklik asosida boshqaruvga berish nazarda tutilmoqda. Shuningdek, Xonobodda sovuq suv baliqlarini yetishtirish va qayta ishlash, Ulug‘norda esa suv havzalari negizida baliqchilik loyihalarini amalga oshirish rejalari haqida axborot berildi.

Taqdimotning ikkinchi qismi Baliqchi tumani misolida limonchilikni rivojlantirishga bag‘ishlandi. Tumandagi to‘qqiza mahalla atrofidagi 100 gektar maydonda energotejamkor issiqxonalar qurib, ularni tayyor holda tadbirkorlarga taklif etish rejalashtirilmoqda. Limon yetishtirish, saralash, qayta ishlash, qadoqlash, saqlash va sotish ishlari yagona kooperatsiya zanjiriga birlashtiriladi.

Loyihaga ishsiz va kambag‘al oilalarni jalb etishga alohida e‘tibor qaratildi.

Dastlabki hisob-kitoblarga ko‘ra, 500 ta issiqxonada mahalliy oilalardan kamida 1 ming nafar kishi ish bilan ta‘minlanadi. Limon ko‘chatlari hosiliga kirgungacha qadar oraliq ekinlar yetishtirish orqali qo‘shimcha daromad olish mumkin bo‘ladi.

Baliqchi tajribasi asosida kelgusi yil hududlarda jami 200 gektar maydonda kambag‘al oilalar va ishsizlar uchun energotejamkor issiqxona majmualarini barpo etish rejalashtirilgan. Bu ikki mingta oilaning daromadini oshirishga xizmat qilishi kutilmoqda.

Taqdimot yakunida davlatimiz rahbari kambag‘allikni qisqartirishga qaratilgan ushbu loyihalarni moliyaviy qo‘llab-quvvatlash, aholini baliqchilik va limonchilikka o‘qitish xarajatlarini qoplab berish choralarini ko‘rish yuzasidan mutasaddilarga topshiriqlar berdi.

O‘ZA

O‘ZBEKISTON – AQSH: SIYOSIY ISHONCHDAN IQTISODIY HAMKORLIK SARI

Joriy yilning 19-oktabr kuni Samarqandda bo‘lib o‘tgan O‘zbekiston — AQSH iqtisodiy muloqotida davlatimiz rahbari bevosita ishtirok etdi. O‘zbekiston uchun bunday format investitsiya, texnologiya, yangi bozorlar va xalqaro savdo tizimiga integratsiya uchun amaliy mexanizm bo‘lib xizmat qiladi.

O‘zbekiston — AQSH ish-bilamonlik va investitsiya kengashi yig‘ilishida O‘zbekiston Prezidentining ishtirok etishi, birinchidan, ikki davlat o‘rtasidagi muloqotning so‘nggi yillarda eng yuqori darajaga ko‘tarilganidan dalolat beradi. Mazkur kengash odatda hamraislar darajasida ishlashi belgilangan. Kengash hamraislari AQSH Prezidentining Janubiy va Markaziy Osiyo bo‘yicha maxsus vakili Serjio Gor va O‘zbekiston Prezidenti Administratsiyasi rahbari Saida Mirziyoyeva hisoblanadi.

OʻZBEKISTON MARKAZIY OSIYONI XALQARO MULOQOTNING YANGI CHOʻQQISIGA OLIB CHIQMOQDA

18-20-oktabr kunlari AQSH Davlat kotibi Marko Rubio Samarqandga tashrif buyurib, Markaziy Osiyo mamlakatlari tashqi siyosat idoralari rahbarlarining “C5+1” formatidagi uchrashuvida ishtirok etdi.

Tashrif doirasida u Prezident Shavkat Mirziyoyev tomonidan qabul qilindi. Mamlakatimiz yetakchisi Oʻzbekiston — AQSH hamkorligini rivojlantirishga qoʻshgan shaxsiy hisssasi uchun AQSH Davlat kotibi Marko Rubio va AQSH Prezidentining Janubiy va Markaziy Osiyo boʻyicha maxsus vakili Serjio Gorga yuksak davlat mukofotlarini topshirdi.

Safar dasturidan ikki mamlakat oʻrtasidagi Kengaytirilgan strategik sheriklik boʻyicha muloqotning birinchi yigʻilishi, Amerika — Oʻzbekiston ishbiarmonlar va investitsiyalar kengashining ikkinchi yigʻilishi, ikki mamlakat ishbiarmon doiralari vakillari bilan uchrashuvlar oʻrin oldi. AQSH Davlat kotibi bilan birga Samarqandga nufuzli biznes delegatsiyasi ham tashrif buyurdi. Tadbirlarda Amerikaning 300 ga yaqin kompaniyalari vakillari ishtirok etdi.

Uchrashuvlar yakunida savdo, investitsiya va texnologiya sohalarida umumiy qiymati 12 milliard dollar boʻlgan 54 ta bitim imzolangani eʼlon qilindi. Kelishuvlar energetika, togʻ-kon sanoati, transport va yuqori texnologiyalar kabi qator yoʻnalishlarni qamrab olgan.

Nufuzli uchrashuvlar xorijiy ommaviy axborot vositalari va tahlilchilar eʼtiborida boʻldi. Ular tashrifning Oʻzbekiston, AQSH va umuman Markaziy Osiyo uchun ahamiyatini yuksak baholadi.

Hikmet EREN,
Yevroosiyo iqtisodiy aloqalar jam-gʻarmasi (EkoAvrasya) rahbari (Turkiya):
— Soʻnggi yillarda Oʻzbekiston Markaziy Osiyoni tobora faol ravishda xalqaro muloqot maydoniga aylantirib, dunyoning yetakchi

davlatlari va yirik iqtisodiy markazlarini mintqa atrofida birlashtirmoqda.

Samarqand, Toshkent va mamlakatning boshqa shaharlarida nafaqat ikki tomonlama munosabatlar, balki butun mintaqaning kelajagi muhokama qilinadigan uchrashuvlar tobora koʻproq oʻtkazilmogʻda.

Bu faollashuv ortida Prezident Shavkat Mirziyoyevning xalqaro hamjamiyat eʼtiborini Markaziy Osiyoga jalb etish, uning umumiy manfaatlar va uzoq muddatli maqsadlarga ega mintqa sifatidagi oʻrmini mustahkamlashga qaratilgan izchil siyosati turibdi.

Samarqandda AQSH Davlat kotibi Marko Rubio ishtirokida boʻlib oʻtgan muloqot ushbu tendensiyaning davomi

boʻldi. AQSH va Markaziy Osiyoning beshta davlatini birlashtirgan “C5+1” formati jahon iqtisodiyotidagi oʻzgarishlar fonida tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Vashington mintaqani energetika, transport, oʻta muhim mineral va savdo sohalarida mustaqil hamkor deb biladi. Markaziy Osiyo mamlakatlari uchun bu — investitsiyalarni jalb qilish, texnologiyalardan foydalanish imkoniyatiga ega boʻlish va xalqaro iqtisodiyotda oʻz mavqegini mustahkamlash imkoniyatidir.

Muhimi, mintqa nafaqat tashqi hamkorlarning tashabbuslariga javob qaytarmoqda, balki muloqot kun tartibini tobora koʻproq oʻzi shakllantirmoqda.

Bunday diplomatiyani ilgari surishda Prezident Shavkat Mirziyoyevning oʻrni alohida eʼtiborga loyiq. Oʻzbekiston mintaqaviy hamkorlikni mustahkamlash bilan bir qatorda Turkiya, AQSH, Xitoy, Yevropa Ittifoqi, Janubiy Koreya, Yaponiya va boshqa sheriklar bilan munosabatlarni izchil rivojlantirmoqda.

Bunday yondashuv Toshkentga faqat bir yoʻnalish bilan cheklanib qolmasdan, xalqaro aloqalarni kengaytirish imkonini beradi. Fikrimcha, Oʻzbekistonning hozirgi siyosatidagi kuchli jihatlardan biri — tashqi dunyoga ochiqlikni mintqa mustaqilligini mustahkamlash hamda umumiy iqtisodiy taraqqiyot uchun sharoit yaratishga intilish bilan uygʻunlashtira olganidadir.

Samarqand bu borada ramziy maydonga aylanmoqda. Shahar asrlar davomida Sharq va Gʻarbi bogʻlab, savdo va madaniy almashinuv markazi vazifasini oʻtagan. Bugungi kunda bu tarixiy missiya davom etmoqda: transport yoʻlaklari, energetika loyihalarini, raqamli iqtisodiyot va oʻta muhim mineral sohasidagi hamkorlik Yevroosiyo aloqalarining yangi geografiyasini shakllantirmoqda.

Oʻzbekiston Markaziy Osiyo bozorlarini

Kaspiyboʻyi mintaqasi, Janubiy Kavkaz, Turkiya va Yevropa bilan bogʻlagan holda, ushbu tizimning asosiy boʻgʻinlaridan biriga aylanishi mumkin.

Bugun Samarqand mintaqaning global jarayonlardagi oʻrni ortib borayotganining ramziga aylanmoqda. Bu borada Oʻzbekistonning faol diplomatiyasi, uning ochiqligi va keng xalqaro muloqotga intilishi alohida ahamiyatga ega.

Rustam BURNASHEV,
Qozogʻiston — Germaniya universiteti professori:

— AQSH Davlat kotibining “Euronews”ga bergan intervyusida “Markaziy Osiyo soʻnggi 20 yil ichida siyosatchilarimizdan munosib darajada eʼtibor olmagan”, degan fikri Samarqandda boʻlib oʻtgan “C5+1” formatidagi uchrashuvning asosiy gʻoyasi boʻldi.

Bu bilan Donald Tramp maʼmuriyatining mintqa mamlakatlari bilan hamkorlikni kengaytirishga intilishi eʼlon qilinmoqda.

Marko Rubioning soʻzlariga koʻra, AQSH mintaqadagi ishtirokini iqtisodiy raqobat va Markaziy Osiyo mamlakatlarga hamkorlikning qoʻshimcha variantlarini taklif qilish imkoniyati sifatida koʻradi. Markaziy Osiyoning ahamiyati xalqaro savdoni rivojlantirish, investitsiyalar jalb qilish va global taʼminot zanjirlarini mustahkamlash bilan bogʻliq.

AQSH va Oʻzbekiston oʻrtasidagi oʻzaro munosabatlarni rivojlantirish borasidagi ishlar ham tashrifning muhim tarkibiy qismidir.

AQSH Davlat kotibining Oʻzbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev, Oʻzbekiston Prezidenti Administratsiyasi rahbari Said Sa Mirziyoyeva, tashqi ishlar vaziri Baxtiyor Saidov hamda ikki mamlakat ishbiarmon doiralari vakillari bilan turli uchrashuvlar oʻtkazgani diqqatga sazovordir.

Denis MANCHEVICH,
Sloveniya Yangi universitetining xalqaro munosabatlar kafedrasidaki dotsenti:

— Oʻzbekiston, umuman, mintaqaning jadal rivojlanishini katta qiziqish bilan kuzatib boraman. Joriy yilning may oyida amalga oshirgan safarim chogʻida mamlakatingizning rivojlanish surʼati va uning ulkan salohiyati menda chuqur taassurot qoldirdi.

AQSH Davlat kotibining Samarqandga tashrifi Oʻzbekiston olib borayotgan tashqi siyosatning muvaffaqiyatidan darak beradi. AQSH uchun bu geosiyosiy jihatdan gʻoyat muhim va jadal rivojlanayotgan mintaqada oʻzining strategik ishtirokini mustahkamlash imkoniyatidir.

Oʻzbekiston uchun bu xalqaro sheriklikni diversifikatsiya qilish yoʻlidagi muhim qadamdir.

AQSHning “C5+1” formatidagi ishtiroki xavfsizlik sohasidagi umumiy vazifalarni hal etish va davlatlararo hamkorlikni rivojlantirish uchun muhim ahamiyatga ega boʻlib, bu butun mintaqaning yanada barqaror iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishi uchun sharoit yaratadi. AQSH uchun bu format Markaziy Osiyo mamlakatlari bilan ham siyosiy, ham iqtisodiy sohada yanada keng qamrovli hamkorlik qilish imkoniyatlarini ochadi.

Mintaqada 200 ta Amerika kompaniyasining faoliyat yuritayotgani iqtisodiy manfaatlariga sezilarli darajada ijobiy taʼsir koʻrsatmoqda.

Oʻrta yoʻlakni rivojlantirish, energetika va infratuzilmaviy oʻzaro bogʻliqlik AQSH, Oʻzbekiston va bilvosita Yevropa manfaatlari sezilarli darajada mos keladigan yoʻnalishlar sirasiga kiradi.

Yevropa Ittifoqi, oʻz navbatida, Sloveniya nuqtai nazaridan, Markaziy

Osiyoda barqarorlik, suverenitet va iqtisodiy ochiqlikning mustahkamlanishi nihoyatda ijobiy tendensiyadir. Yevropa Ittifoqi, eng avvalo, energetika va oʻta muhim xomashyo sohalarida yetkazib berish zanjirlarini diversifikatsiya qilish maqsadida ishonchli sheriklikni shakllantirishga faol intilmogʻda.

AQSH va Oʻzbekiston oʻrtasidagi aloqalarning mustahkamlanishi xalqaro munosabatlarning yanada muvozanatli tizimini shakllantirish va muqobil savdo yoʻnalishlarini rivojlantirishga xizmat qiladi, bu esa uzoq muddatli istiqbolida Yevropaning geosiyosiy va geoiqtisodiy mavqeiga ijobiy taʼsir koʻrsatadi.

David EJINGTON,
Amerika — Oʻzbekiston ishbiarmonlik va investitsiya kengashi yigʻilishi ishtirokchisi, Amerikaning “KBR” kompaniyasi strategiya va rivojlanish boʻyicha mintaqaviy direktori:

— Oʻzbekiston rivojlanayotgan bozor sifatida amerikalik investorlarda katta qiziqish uygʻotmoqda. Koʻrib turibmizki, mamlakat hukumati tadbirkorlikni rivojlantirishga bel bogʻlagan va xorijlik sheriklar bilan hamkorlikka ochiq.

Forum davomida biz “KBR” va umuman Amerika kompaniyalari bilan hamkorlik qilishdan manfaatdor boʻlgan koʻplab biznes vakillari bilan uchrashdik. Biz ushbu imkoniyatdan juda mamnunmiz va kelgusidagi oʻzaro hamkorlik uchun yaxshi istiqbollarni koʻrmogʻdamiz.

“KBR” asosan neft-gaz sanoati va infratuzilma loyihalariga investitsiyalar. Biz muhandislik loyihalarini boshqarish, texnologiyalarni litsenziyalash hamda boshqa texnik va muhandislik yechimlarini amalga oshirish boʻyicha xizmatlar koʻrsatamiz.

Shu bilan birga, Oʻzbekistonda Amerika biznesi uchun imkoniyatlar ancha keng boʻlib, neft-gaz sektori va axborot texnologiyalaridan tortib, infratuzilma, mehmonxona biznesi va xizmat koʻrsatish sohaslarigacha boʻlgan turli yoʻnalishlarni qamrab oladi.

Fikrimcha, Amerika Qoʻshma Shtatlari va Oʻzbekiston oʻrtasidagi tijoriy munosabatlarni yanada rivojlantirish uchun katta imkoniyatlar mavjud. Oʻzaro manfaatdorlik, muloqotga tayyorlik va qoʻshma loyihalarni amalga oshirish imkoniyatlarining uygʻunligi mamlakatlarimiz oʻrtasidagi ishbiarmonlik aloqalarini kengaytirishga zamin yaratadi.

Oʻzbekiston xorijiy investitsiyalarni jalb etish va biznes yuritish uchun qulay shart-sharoitlar yaratishdan manfaatdorligini namoyon etmoqda. AQSH bilan mustahkam munosabatlarning mavjudligi va mamlakatning xalqaro sheriklikka ochiqligi ham muhim rol oʻynaydi.

Bundan tashqari, investitsiyalarni jalb qilish boʻyicha amalga oshirilayotgan mexanizmlar va dasturlar xorijiy kompaniyalar uchun yangi imkoniyatlarni shakllantirishga xizmat qilmoqda.

Bularning barchasi hamkorlik istiqbollariga ishonch bilan qarash imkonini beradi. Biz ishbiarmonlik aloqalarini yanada mustahkamlashga umid qilamiz

va istiqbolli loyihalarni amalga oshirishni rejalashtirmogʻdamiz.

Uzoq muddatli sheriklikni rivojlantirishda ishtirok etgan holda, kompaniyamizning Oʻzbekistondagi faoliyatini kengaytirish imkoniyatini intilqlik bilan kutamiz.

Viktor KIM,
Tojikiston Milliy fanlar akademiyasi Falsafa, siyosatshunoslik va huquq instituti ilmiy xodimi:

— Samarqandda AQSH Davlat kotibi Marko Rubio va nufuzli Amerika biznes delegatsiyasi ishtirokidagi hamda “C5+1” formatidagi uchrashuvlar tarixiy voqea boʻldi.

2015-yilda ushbu format mazkur qadimiy shaharda amalga oshirilgan edi. Oʻshanda Vashington mintaqaga xavf-xatarlar va harbiy tahdidlar nuqtai nazaridan qaragan.

Oʻn bir yil oʻtib, biz tubdan boshqacha manzarani kuzatmoqdamiz. Gap shunchaki muloqotning qayta tiklanishi haqida emas, balki AQSHning Markaziy Osiyoga mutlaqo yangi maqomda qaytishi haqida bormoqda.

AQSHning ikki yuzdan ortiq yirik korporatsiyalari rahbarlarining Samarqandga tashrifi Vashington endilikda mintaqani xavfsiz va yuqori istiqbolli savdo chorrahasi sifatida koʻrayotganini anglatadi.

Bu oʻzgarishlar Markaziy Osiyodagi ichki oʻzgarishlar tufayli amalga oshdi. 2017-yildan buyon Oʻzbekiston mintaqaviy konsolidatsiyaning asosiy harakatlantiruvchi kuchlaridan biriga aylandi.

Qoʻshnilar bilan koʻpyillik suv, chegara va transport sohaslaridagi kelishmovchiliklarning hal etilishi, davlat rahbarlarining muntazam maslahat uchrashuvlarining yoʻlga qoʻyilishi Markaziy Osiyoni geografik tushunchadan siyosiy jihatdan yanada jipslashgan mintaqaga aylantirdi.

Bugungi kunda uchrashuvning ahamiyati Markaziy Osiyoning global geoiqtisodiyotning mustaqil markazi sifatidagi maqomini mustahkamlashdan iborat.

Geosiyosiy beqarorlik sharoitida mintaqada Sharq va Gʻarb, Shimol va Janub oʻrtasidagi muhim koʻpriikka aylanmoqda. AQSH yangi logistika zanjirlarini shakllantirishda ishtirok etish va muhim mineral, texnologiyalar hamda energiya resurslaridan foydalanish imkoniyatini taʼminlashga intilmogʻda.

Ushbu jarayonda Oʻzbekistonning alohida oʻrni bor. Bunday yuqori darajadagi muzokaralar uchun Samarqandning tanlanishi mamlakatning mintaqadagi diplomatik va logistika markazi sifatidagi ahamiyatini ifodalaydi. Oʻzbekiston oʻzining salmoqli demografik salohiyati hamda Markaziy Osiyoning barcha mamlakatlari va Afgʻoniston bilan umumiy chegaralari tufayli yirik xalqaro investitsiya va ishlab chiqarish markazlarini joylashtirish uchun qulay sharoitlarga ega.

Samarqandda boʻlib oʻtgan “C5+1” uchrashuvi AQSH va Markaziy Osiyo munosabatlarida muhim bosqich boʻlishi mumkin. Vashington Markaziy Osiyoni oʻz mustaqilligini mustahkamlayotgan mintqa, Oʻzbekistonni esa Yevroosiyo hamkorligi va iqtisodiy integratsiyasini rivojlantirishda muhim boʻgʻin sifatida koʻrmogʻda.

“Dunyo” AA

Koʻplab nufuzli xalqaro tadbirlarga mezbonlik qilayotgan koʻhna va navqiron Samarqand yangi hafta boshida yana bir yirik anjuman ishtirokchilariga eshik ochdi. “Bolalar farovonligiga investitsiya: kelajak avlodlar uchun barqaror va adolatli taraqqiyot sari yoʻli” nomli xalqaro sammitda ishtirok etish uchun 100 dan ortiq mamlakatdan siyosiy yetakchilar, vazirlar, ekspertlar, xalqaro tashkilotlar, biznes va fuqarolik jamiyati vakillari, shuningdek, bolalar hamda oʻsmirlar azim shaharda jam boʻldi. Ikki kun davom etadigan mazkur xalqaro tadbirda bolalar farovonligini taʼminlash bilan bogʻliq eng muhim masalalar muhokama qilinadi.

Kuni kecha sammit doirasida mehmonlarga Oʻzbekistonda alohida taʼlim ehtiyojlari boʻlgan bolalarni qoʻllab-quvvatlash, ularga kompleks xizmatlar koʻrsatish va inklyuziv muhitni rivojlantirish borasidagi amaliy yondashuvlar namoyish etildi. Xususan, ishtirokchilar Ijtimoiy himoya milliy agentligi huzuridagi “Inson” ijtimoiy xizmatlar markazi, “Imkon” reabilitatsiya markaziga ega davlat koʻp tarmoqli ixtisoslashtirilgan maktabgacha taʼlim tashkiloti hamda “Najot” bolalar markazi (Barnahus) kabi ijtimoiy obyektlarda

boʻlib, u yerda yaratilgan shart-sharoit va imkoniyatlar bilan yaqindan tanishdi. Mamlakatimizda bolalar farovonligi yoʻlida qilinayotgan tizimli ishlarni yuqori baholashdi.

Nufuzli tadbir ishtirokchilarni bolalar farovonligi bilan bogʻliq eng ustuvor yoʻnalishlar atrofida birlashtirgani bilan ham gʻoyat ahamiyatli. Chunonchi, bolalarga investitsiya kiritish, ijtimoiy himoyasini taʼminlash va muhofaza qilish, bolalar salomatligini taʼminlovchi adolati va barqaror tizimlarga mablagʻ yoʻnaltirish,

sifatli, inklyuziv taʼlim hamda teng imkoniyatlarni kengaytirish kabi yoʻnalishlar bugunning eng dolzarb masalalaridir.

Sammitning birinchi kuni rasmiy ochilish marosimi, yuqori darajadagi yalpi yigʻilishlar, bolalarga keng koʻlamli investitsiyalar

yoʻnaltirish, ijtimoiy himoya va bolalarni himoya qilishga bagʻishlangan sessiyalar kun tartibidan oʻrin olgan boʻlsa, bolalar salomatligi, erta rivojlanish va inklyuziv taʼlim masalalari muhokamasi hamda Bolalar farovonligiga investitsiyalar toʻgʻrisidagi Samarqand deklaratsiyasini qabul qilish ikkinchi kunga rejalashtirilgan.

Shuningdek, sammit doirasida II Xalqaro bolalar onkologiyasi kongressi, mavzuli muhokamalar, ikki tomonlama uchrashuvlar hamda Oʻzbekistonda inson kapitalini rivojlantirish sohasidagi islohotlarga bagʻishlangan koʻrgazma tashkil etiladi.

II Xalqaro bolalar onkologiyasi kongressida asosiy eʼtibor tashxis qoʻyishdan tortib, davolash va keyingi kuzatuvgacha boʻlgan jarayonda bolaning salomatligini mustahkamlash, hayoti sifatini yaxshilash hamda uning oilasini qoʻllab-quvvatlashga qaratiladi. Tadbir mutaxassislariga oʻzaro bilim va tajriba almashish, ilmiy yondashuvlarni

amaliyot bilan bogʻlash hamda kelgusidagi hamkorlik imkoniyatlarini muhokama qilish uchun keng sharoit yaratadi.

Kasalliklarni oʻz vaqtida aniqlash, zamonaviy diagnostika, dori taʼminoti, pretsizion terapiya, oʻzak hujayralar transplantatsiyasi va hujayra texnologiyalarini rivojlantirish kongressning ustuvor yoʻnalishlari boʻldi. Shuningdek, reabilitatsiya, palliativ yordam, infeksiya nazorati va bolalarni uzoq muddatli qoʻllab-quvvatlash masalalari ham muhokama qilindi. Binobarin, har bir bola sifati tibbiy yordam olish, gʻamxoʻrlik va munosib kelajak imkoniyatiga ega boʻlishi kerak.

Bugun bolalar global chaqiriqlar — mojarolar, iqlim oʻzgarishi, iqtisodiy beqarorlik va ortib borayotgan tengsizlikning eng ogʻir oqibatlarini his qilayotgan guruhlar qatorida turibdi. Shu maʼnoda, sammit doirasidagi muhokamalar markazida kelajak avlod taqdirini belgilab beruvchi ustuvor yoʻnalishlar turadi.

Munajat MOʻMINOVA,
“Yangi Oʻzbekiston” muxbiri

AQSH nafaqat O‘zbekistonga, balki butun Markaziy Osiyoga qiziqish bildirayotganining yana bir muhim sababi mintaqada o‘zaro ishonch tobora mustahkamlanib borayotganida, AQSH so‘nggi yillarda O‘zbekistonni mintaqaning asosiy yetakchilaridan biri sifatida ko‘ra olayotganidir.

Munosabat

O‘ZBEKISTON – AQSH: SIYOSIY ISHONCHDAN IQTISODIY HAMKORLIK SARI

Nodirbek RASULOV,
Makroiqtisodiy va hududiy tadqiqotlar instituti loyiha rahbari, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Boshlanishi 1-betda

Ikkinchidan, tadbirga davlat rahbarining shaxsan kelishi va ishtirok etishi kengashda ko‘riladigan loyihalarga davlat kafolati darajasidagi e‘tibor qaratilishini bildiradi. Demak, amerikalik investorlar uchun bu eng kuchli signaldir.

Endi O‘zbekiston — AQSH ishbilarmonlik va investitsiya kengashi va uning vazifalariga to‘xtalib o‘tsak. Ikki davlat o‘rtasida tuzilgan mazkur kengashni Prezidentlar kelishuvlarining izchil ijrosi sifatida ko‘rishimiz mumkin.

Kengash tasodifiy tuzilma emas, balki uzoq muddatga mo‘ljallangan, ikki davlat o‘rtasidagi iqtisodiy hamkorlikni rivojlantirishga qaratilgan muhim strategiyadir. Kengash 2025-yil 4-6 noyabr kunlari O‘zbekiston Prezidentining Vashingtonga tashrifi chog‘ida “C5+1” sammiti doirasida erishilgan kelishuv asosida tashkil etilgan. Uning birinchi yig‘ilishi 2026-yil 7-fevralda Toshkent shahrida bo‘lib o‘tdi. Ikkinchi yig‘ilish joriy yilning 6-aprelida Vashingtonda o‘tkazildi hamda u rasman faoliyat boshladi. Vashingtonda ikki davlat o‘rtasida o‘zaro

anglashuv memorandumi imzolandi. Kecha Samarqand shahrida bo‘lib o‘tgan yig‘ilish shu jarayonning mantiqiy davomidir.

Ikki davlat o‘rtasidagi kelishuvlar natijasida siyosiy ishonch iqtisodiy hamkorlikka aylandi. Buni biz kengash tashkil etilishi hamda ikki davlat Prezidentlari o‘rtasidagi yuksak darajadagi munosabatlar rivojlanayotganida ko‘rishimiz mumkin. Mutaxassislar fikricha, bu ishonch amaliy natijalarini bera boshladi. Xususan, joriy yilning 25-iyun kuni davlatimiz rahbari AQSH savdo vakili Jeymsin Grimi qabul qildi. Uchrashuvda O‘zbekistonning JSTga a‘zolik masalasi va yangi loyihalarni ilgari surishda kengash imkoniyatlaridan foydalanish keng muhokama qilindi.

AQSH nafaqat O‘zbekistonga, balki butun Markaziy Osiyoga qiziqish bildirayotganining yana bir muhim sababi mintaqada o‘zaro ishonch tobora mustahkamlanib borayotganida, AQSH so‘nggi yillarda O‘zbekistonni mintaqaning asosiy yetakchilaridan biri sifatida ko‘ra olayotganidir. Shu bois, “C5+1” vazirlar uchrashuvi va biznes kengashi bir vaqtda Samarqandda o‘tkazilayotgani bejiz emas. Bu O‘zbekistonning Markaziy Osiyo va AQSH o‘rtasidagi muloqotda markaziy maydon rolini mustahkamlayotganini ko‘rsatadi. AQSH Davlat departamenti bu tashrifni tarixiy deb atab, u Markaziy Osiyo bilan tijorat hamkorligida yangi davrni boshlashini alohida qayd etgan.

Umuman olganda, so‘nggi yillarda O‘zbekistonning ko‘pvektorli tashqi siyosati iqtisodiy aloqalarni diversifikatsiyalash strategiyasining bir qismi sifatida namoyon bo‘lmoqda. Natijada O‘zbekiston Xitoy, Rossiya, Yevropa Ittifoqi va boshqa hamkorlar bilan aloqalarni saqlagan holda AQSH yo‘nalishini ham rivojlantirmoqda.

Endi biz O‘zbekiston — Amerika ishbilarmonlik va investitsiya kengashi yig‘ilishi formati O‘zbekistonga nima beradi degan savolga javob bersak.

Bunday formatdagi uchrashuvlar, eng avvalo, O‘zbekistonga yetakchi

tarmoqlarni investitsiyalash va uzoq muddatli moliyalashtirish imkoniyatlarini ochib beradi. Chunki ikki davlat o‘rtasida tuzilgan kengash O‘zbekiston uchun investitsiya fondi tuzilishini nazorat qiladi. Unda AQSHning Xalqaro taraqqiyot moliya korporatsiyasi asosiy bosh investor sifatida muhim o‘rin tutadi. Samarqandga tashrif buyurgan amerikalik mutaxassislarning ta’kidlashicha, Xalqaro taraqqiyot moliya korporatsiyasi amerikalik investorlarni jalb qilishda ko‘maklashadi, investitsiya risklarini bo‘lishadi va 2026-yilda qo‘shma investitsiya platformasini ishga tushirishda o‘z maslahatlarini beradi. Hozir dunyoda yuz berayotgan geosiyosiy va geoiqtisodiy o‘zgarishlar davrida xatarlarni bo‘lishish mexanizmi, ayniqsa, muhim.

Ikkinchidan, ustuvor tarmoqlar va texnologiyalarni rivojlantirishga zamin yaratiladi. Xususan, O‘zbekiston Prezidenti joriy yilning iyun oyida Amerika kompaniyalari bilan uchrashuvda muhim mineral xomashyoni qazib olish va qayta ishlash, energetika, metallurgiya, moliya, sun‘iy intellekt va raqamli texnologiyalar sohalaridagi aniq loyihalarga alohida e‘tibor qaratgan. Sergio Gor bilan uchrashuvda esa transport va qishloq xo‘jaligi ham ikki davlat o‘rtasidagi ustuvor yo‘nalishlar qatoriga kiritilgan. Bu sohalariga jalb etilishi rejalashtirilayotgan AQSH kapitali o‘zi bilan zamonaviy texnologiya, boshqaruv tajribasi va yuqori standartlarni olib kelishiga sharoit yaratiladi.

Uchinchidan, O‘zbekistonning xalqaro savdo va global iqtisodiyotga integratsiyasi tezlashadi. Faoliyatini boshlagan kengash orqali mamlakatlar o‘rtasidagi savdoni rivojlantirish borasidagi ustuvorliklar qatoriga tariflarni pasaytirish bo‘yicha muzokaralar, O‘zbekistonning AQSHdagi investitsiya portfelini diversifikatsiyalash va AT-park xizmatlarini AQSH bozorida ilgari surish bilan bog‘liq masalalar hal etiladi. Yana bir jihati — AQSH O‘zbekistonning JSTga a‘zo bo‘lish iltilishlarini qo‘llab-quvvatlayotganini ham alohida e‘tirof etish joiz.

To‘rtinchidan, O‘zbekistonda foydalanilmayotgan mavjud salohiyatni o‘zlashtirish imkoniyatlari paydo bo‘ladi. Hozircha AQSHning O‘zbekiston tashqi savdosidagi ulushi nisbatan kichik. Shu bois, kelgusida ikki davlat o‘rtasida muhim minerallarni o‘zlashtirish va chuqur qayta ishlash orqali yuqori texnologik mahsulotlar ishlab chiqarish, zamonaviy va barqaror energetika tizimini rivojlantirish, ma’lumotlarni qayta ishlash markazlarini tashkil etish borasida kelishuvlarga erishildi. Shu bilan birga, sanoat, qishloq xo‘jaligi, ta’lim va davlat boshqaruvida sun‘iy intellekt hamda raqamli yechimlarni joriy qilish, ta’lim va kadrlar tayyorlash hamkorlikni yanada kengaytirish ikki davlat o‘rtasidagi istiqbolli yo‘nalishlar sifatida e‘tirof etildi. Ishbilarmonlik va investitsiya kengashida umumiy qiymati qariyb 12 milliard AQSH dollarlik 54 ta kelishuv va istiqbolli tashabbusdan iborat to‘plam shakllantirildi. Ularni amalga oshirish uchun kompleks harakatlar dasturi ishlab chiqiladi. Sanab o‘tilgan vazifalar, albatta, kelgusida yurtimizdagi mavjud iqtisodiy salohiyatni ishga solishda muhim omil bo‘ladi.

Samarqand shahrida bo‘lib o‘tgan O‘zbekiston — AQSH ishbilarmonlik va investitsiya kengashi yig‘ilishi kelajakda O‘zbekistonda davlat institutlari va xususiy sektor o‘rtasidagi muloqotni chuqurlashtirish, o‘zaro investitsiyalarni rag‘batlantirish va qo‘shma biznes tashabbuslarini ilgari surish uchun katta imkoniyat yaratadi. Shu bilan birga, bunday uchrashuvlarning samarasi imzolangan hujjatlar soniga emas, ularning ijrosiga bog‘liq. Demak, kengash yig‘ilishi kelgusida ikki davlat o‘rtasidagi munosabatlari siyosiy deklaratsiyalardan institutsional ko‘rinishga hamda natijaga yo‘naltirilgan iqtisodiy sheriklikka o‘tayotganini ko‘rsatadi. O‘zbekiston uchun bu format kapital, texnologiya va bozorlarga kirish, JSTga integratsiyani jadallashtirish hamda mintaqaviy hamkorlik markaziga aylanish imkonini beradi. Uning real samarasini esa kelgusida ishga tushadigan aniq loyihalar, yaratiladigan ish o‘rinlari va mahalliy qayta ishlash darajasi belgilaydi.

Qobul TURSUNOV,
Senatning Budget va iqtisodiy masalalar qo‘mitasi raisi o‘rinbosari

KOMPLEKS HARAKATLAR DASTURI O‘ZARO ALOQALAR UCHUN MUHIM ASOS

Xalqaro munosabatlarda siyosiy muloqotning haqiqiy qiymati erishilgan kelishuvlarning amaliy natijasi bilan belgilanadi. Davlatlar o‘rtasidagi ishonch va o‘zaro manfaatlar mustahkam bo‘lishi uchun diplomatik aloqalar savdo, investitsiya, ishlab chiqarish, texnologiyalar, ta’lim va madaniy-gumanitar hamkorlikda ham o‘z ifodasini topishi zarur.

Samarqandda 19-oktabr kuni bo‘lib o‘tgan uchrashuvlar aynan shu masalalar haqida fikr yuritish uchun muhim asos beradi. “C5+1” formatidagi tashqi ishlar vazirlari uchrashuvi doirasida O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Markaziy Osiyo davlatlari tashqi ishlar vazirlari bilan muloqot qildi. Shuningdek, AQSH Davlat kotibi Marko Rubio bilan uchrashuv o‘tkazdi. Shu kuni Amerika — O‘zbekiston ishbilarmonlik va investitsiya kengashining ikkinchi yig‘ilishi ham bo‘lib o‘tdi.

Mazkur tadbirlar mazmunida ikki muhim yo‘nalish yaqqol ko‘rinadi: bir tomondan, O‘zbekistonning yaqin qo‘shnilar bilan hamkorligini yanada mustahkamlash, ikkinchi tomondan esa, uzoq muddatli iqtisodiy sheriklikni kengaytirish.

Siyosiy muloqotning iqtisodiy davomi

Samarqanddagi muzokaralarning yana bir muhim yo‘nalishi O‘zbekiston va AQSH o‘rtasidagi strategik sheriklikni mustahkamlash bo‘ldi. Prezidentimiz va AQSH Davlat kotibi uchrashuvda siyosat va xavfsizlik, savdo va investitsiyalar, innovatsiya va texnologiyalar, ta’lim va madaniyat sohalaridagi hamkorlikni kengaytirish masalalari ko‘rib chiqildi. Tomonlar “C5+1” formatidagi muloqotning yakunlarini ham yuqori baholadi.

O‘zbekiston va AQSH o‘rtasida Kengaytirilgan strategik sheriklik muloqoti yo‘lga qo‘yilgani ikki tomonlama munosabatlarni rivojlantirishdagi muhim qadamlardan biri sifatida qayd etildi. Uning birinchi yig‘ilishi yakunida qator hujjatlar, jumladan, ko‘inotni tinch maqsadlarda o‘zlashtirish sohasidagi “Artemida” bitimlari imzolandi. Bu hamkorlik kun tartibida siyosiy aloqalar va an’anaviy iqtisodiy munosabatlar bilan birga yangi texnologik yo‘nalishlar ham o‘rin olayotganini anglatadi.

Taqdim etilgan ma’lumotlarga ko‘ra, yil boshidan buyon ikki mamlakat o‘rtasidagi tovar ayirboshlash hajmi 35 foiz oshgan. Fuqaro aviatsiyasi, avtomobilsozlik, konchilik, energetika, qishloq xo‘jaligi, raqamlashtirish va moliya sohalarida ham qator loyihalar amalga oshirilmoqda. O‘zbekistonda Amerika sarmoyasi ishtirokidagi yuzlab kompaniyalar faoliyat yuritmoqda. Mamlakatimiz kompaniyalari ham AQSH iqtisodiyotiga investitsiya kiritib boshlamoqda.

Bu ko‘rsatkichlar iqtisodiy aloqalar kengayayotganini ifodalaydi. Biroq savdo hajmining o‘ssishi yoki kompaniyalar sonining ortishi hamkorlikning barcha imkoniyatlari ishga solinganini anglatmaydi. Keyingi bosqichda aloqalarni barqaror qo‘shma loyihalar, yangi ishlab chiqarish tarmoqlari,

texnologik almashtiruv va tadbirkorlar uchun ochiladigan qo‘shimcha imkoniyatlar bilan boyitish muhim. Siyosiy muloqotning amaliy ahamiyati ham aynan shunda namoyon bo‘ladi.

Yuqori qiymatli tashabbuslar

Amerika — O‘zbekiston ishbilarmonlik va investitsiya kengashining ikkinchi yig‘ilishida umumiy qiymati qariyb 12 milliard dollarlik 54 ta kelishuv va istiqbolli tashabbusdan iborat to‘plam shakllantirilgani ma’lum qilindi. Ularni amalga oshirish uchun kompleks harakatlar dasturini ishlab chiqish belgilandi. Bu ko‘lamdagi tashabbuslar ikki mamlakat ishbilarmon doiralari o‘rtasidagi hamkorlik uchun muhim asosdir.

Yig‘ilishda investorlar uchun tushunarli va oldindan taxmin qilish mumkin bo‘lgan sharoitlarni yaratish zarurligi ta’kidlandi. “Plug and Play” tamoyiliga asoslangan yondashuv doirasida sarmoyadorlarga yer maydoni, infratuzilma, ruxsat olish va hujjatlarni rasmiylashtirish masalalari hal etilgan tayyor loyihalarni taklif qilish ko‘zda tutilmoqda. Mazkur yondashuv investorlarning vaqtini ma’muriy tartib-taomillarga sarflashini kamaytirish va biznesni tezroq yo‘lga qo‘yish imkoniyatini kengaytirishga qaratilgan.

Yana bir muhim jihat o‘zbekistonlik tadbirkorlarning hamkor sifatida ishtirok etishi

va investitsiyaviy xatarlarning bir qismini o‘z zimmasiga olishi mumkinligidir. Yangi tashkil etilgan To‘g‘ridan to‘g‘ri investitsiyalar jamg‘armasining bunday loyihalarida qatnashishi ham nazarda tutilgan. Bu yondashuv xalqaro sarmoya bilan mahalliy tadbirkorlik o‘rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish uchun qo‘shimcha imkoniyat yaratishi mumkin.

Investitsiya siyosatidagi asosiy vazifalardan biri sarmoyani jalb qilish bilan birga uning iqtisodiyotdagi amaliy samarasini ta’minlashdir. Buning uchun loyihalarining tayyorligi, zarur infratuzilma, ma’muriy jarayonlarning aniqligi va mahalliy hamkorlarning ishtiroki muhim. Samarqanddagi yig‘ilishda ilgari surilgan yondashuvlar aynan shu masalalarga e‘tibor qaratilayotgani bilan ahamiyatlidir.

Xavfsizlik va gumanitar aloqalar — sheriklikning boshqa tayanchlari

O‘zbekiston va AQSH o‘rtasidagi muloqotda xavfsizlik masalalari ham muhim o‘rin tutdi. Terrorizm, ekstremizm, narkotik moddalarning noqonuniy aylanmasi va noqonuniy migratsiyaga qarshi kurashish bo‘yicha hamkorlikni mustahkamlash masalalari muhokama qilindi. Bu ikki tomonlama munosabatlari faqat savdo va investitsiyalar bilan cheklanmay, xalqaro siyosat va mintaqaviy xavfsizlikka taalluqli masalalarni ham qamrab olishini ko‘rsatadi.

Gumanitar aloqalar ham hamkorlikning muhim yo‘nalishlaridan. Toshkentda Vestber universiteti, Amerika texnologiyalar universiteti va Kolorado konchilik maktabining kompetensiyalar markazi faoliyat yuritmoqda. O‘zbekistonga kelayotgan amerikalik sayyohlar soni ham ortib borayotgani qayd etilgan.

Xulosa

Samarqanddagi uchrashuvlar va ishbilarmonlik kengashi yig‘ilishi bir muhim fikrni yana bir bor ko‘rsatadi: xalqaro sheriklikning mustahkamligi siyosiy muloqot, iqtisodiy manfaatlar va aniq amaliy vazifalarning uyg‘unligiga bog‘liq. Markaziy Osiyo davlatlari bilan hamkorlikda savdo, transport, energetika, sanoat va madaniy-gumanitar aloqalarni rivojlantirish muhim bo‘lsa, AQSH bilan munosabatlarda investitsiyalar, zamonaviy texnologiyalar va uzoq muddatli iqtisodiy dasturlar alohida o‘rin tutmoqda.

Nazarimizda, bugungi bosqichda asosiy e‘tibor kelishuvlarning soniga emas, ularning ijrosi, tashabbuslarning aniq loyihalariga aylanishi va hamkorlikdan kutilayotgan natijalarga qaratilishi kerak. Bu yondashuv mintaqaviy hamkorlikka ham, xalqaro investitsiyaviy sheriklikka ham birdek taalluqli. Chunki kelishuvlar amalda bajariladagina barqaror iqtisodiy aloqalar, yangi imkoniyatlar va uzoq muddatli hamkorlik uchun mustahkam asos bo‘la oladi.

Shu ma’noda, Samarqanddagi muloqotlarni alohida tadbirlar majmui sifatida emas, balki O‘zbekistonning yaqin qo‘shnilar bilan munosabatlarni rivojlantirish va xalqaro iqtisodiy sheriklikni kengaytirishga qaratilgan o‘zaro bog‘liq jarayon sifatida ko‘rish lozim. Endigi vazifa — erishilgan kelishuvlarni izchil amalga oshirish, belgilangan tashabbuslarni hayotga tatbiq etish va siyosiy muloqotda yaratilgan imkoniyatlarni amaliy natijalar bilan mustahkamlashdir.

12 MILLIARD DOLLARLIK KELISHUVLAR XALQ FAROVONLIGIGA XIZMAT QILADI

Bugun Markaziy Osiyo boy tabiiy resurslari, geografik joylashuvi va iqtisodiy salohiyati bilan jahon hamjamiyati e‘tiborini tobora jalb etmoqda. Mintaqa nafaqat yirik sarmoyadorlar va xalqaro biznes vakillari, balki rivojlangan davlatlar uchun ham muhim iqtisodiy hamkorlik maydonlari aylanib borayotir. Ayniqsa, xalqaro muloqot maydonlarida umumiy manfaatlar yo‘lida hamjihat harakatlanib, mintaqani yaxlit ijtimoiy-iqtisodiy makon sifatida namoyon etayotgani Markaziy Osiyo davlatlarining xalqaro nufuzi va investitsiyaviy jozibadorligini oshirmoqda.

Shu yil 19-oktabrda Samarqand shahrida bo‘lib o‘tgan “C5+1” formatidagi uchrashuvda ham bu jihat yaqqol ko‘zga tashlandi. Mintaqaning beshta davlati hamda AQSH vakillari ishtirok etgan ushbu uchrashuv mintaqaviy iqtisodiy hamkorlikni rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. “C5+1” formatidagi uchrashuv ilk bor 2015-yili ayni shu shaharda tashqi ishlar vazirlari darajasida tashkil etilgan. Ushbu uchrashuv mamlakatlar iqtisodiyoti va hamkorligi taraqqiyotida muhim o‘rin tutadi. Ayniqsa, keyingi yillarda bunday platformalarning ahamiyati yanada ortdi. Jumladan, uchrashuvda zamonaviy texnologiyalarga boy, xalqaro bozorda o‘z o‘rniga ega AQSHdan ham vakillarning qatnashgani uchrashuvni

mintaqaviy ko‘rinishdan xalqaro darajaga olib chiqadi va ahamiyatini karrasiga oshiradi.

Xususan, bu yilgi uchrashuvda AQSHning 300 ga yaqin biznes vakillaridan iborat delegatsiyasi ishtirok etayotgani Amerika ishbilarmon doiralarning O‘zbekiston va umuman Markaziy Osiyo bozoriga qiziqishi ortib borayotganidan dalolat beradi.

Keyingi yillarda O‘zbekiston — AQSH munosabatlari kengayib, hamkorlik yanada kuchaymoqda. Birgina 2017-2025-yillarda ikki mamlakat o‘rtasidagi tovar ayirboshlash hajmi 4,7 barobar ortib, 215 million dollardan 1 milliard dollarga yetgani ham so‘zimizni isbotlaydi. 2026-yilning to‘qqiz oyida o‘zaro savdo qiymati 810 million dollardan ortib, o‘tgan

Mashhurbek JALOLOV,
Bank-moliya akademiyasi prorektori

yilning mos davriga nisbatan 35 foiz ortishi ham iqtisodiy hamkorlik salmog‘i kun sayin kengayib borayotganini ko‘rsatadi.

Samarqanddagi uchrashuv kun tartibidan savdo va iqtisodiy aloqalarni kengaytirish, uzoq muddatli investitsiyalarni jalb qilish, sanoat kooperatsiyasini rivojlantirish hamda transport, energetika va raqamli infratuzilmani takomillashtirish, birgalikda yangi loyiha va tashabbuslarni hayotga tatbiq etish masalalari muhokamasi

2026-yil 21-oktabr, 218-son

Kun mavzusi

Bugun raqamli texnologiyalar hayotimizning deyarli barcha sohasiga kirib keldi. Endi bankka borib navbat kutish shart emas. Bir necha soniyada telefon orqali pul o'tkazish mumkin. Kommunal to'lovlar, soliqlar, davlat xizmatlari, onlayn savdo, masofaviy ta'lim va hatto tibbiy maslahatlar ham raqamli platformalar orqali amalga oshirilmogda.

Akrom TOSHPO'LATOV,
Parlament tadqiqotlari instituti
direktori, yuridik fanlar
doktori

Mamlakatimizda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish, elektron davlat xizmatlarini kengaytirish hamda naqd pulsiz hisob-kitoblarni ommalashtirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirildi. Bu jarayon iqtisodiyot samaradorligini oshirish, davlat xizmatlarining shaffofligini ta'minlash va aholi uchun qulaylik yaratishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Biroq har qanday yangilikning ikkinchi tomoni ham bo'ladi. Texnologiyalardan nafaqat halol insonlar, balki yomon niyatli kimsalar ham foydalanishni o'rganmogda. Ilgari fribgarlik ko'proq yuzma-yuz muloqot orqali sodir etilgan bo'lsa, bugun u telefon, internet, ijtimoiy tarmoqlar, messengerlar, bank kartalari, elektron hamyonlar va hatto sun'iy intellekt yordamida amalga oshirilmogda.

Shu bois, raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish bilan bir vaqtda uning huquqiy himoyasini ham kuchaytirish davlat siyosatidagi ustuvor vazifalardan biriga aйлadi.

Ana shu ehtiyojdan kelib chiqib, Oliy Majlis Qonunchilik palatasi tomonidan "Kiberxavfsizlikni ta'minlash va raqamli muhitdagi huquqbuzarliklarga qarshi kurashish tizimi takomillashtirilishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga qo'shimcha va o'zgartirishlar kiritish to'g'risida"gi qonun qabul qilindi hamda Senatga yuborildi. Qonundan asosiy maqsad raqamli muhitda fuqarolarning huquq va manfaatlarini yanada ishonchli himoya qilish, jinoyatlarning oldini olish hamda huquqni muhofaza qiluvchi organlarning samarali faoliyati uchun zamonaviy huquqiy asos yaratishdan iborat.

Nega aynan bugun bunday chora zarur bo'ldi?

Har kuni yuzlab fuqaro turli aldov va tovlamachilik usullari qurboni bo'lib, mablag'idan ayrimlomqda. Telefonga kelgan birgina qo'ng'iroq, soxta havola, yolg'on xabarnoma (SMS) yoki o'zini bank xodimi sifatida tanishtirgan shaxs bilan bir necha daqiqali suhat insonning yillab to'plagan mablag'ini yo'qotishiga sabab bo'lishi mumkin.

Keling, hayotda tez-tez uchrab turadigan bir holatni tasavvur qilaylik. Toshkent viloyatida yashovchi yoshi ulug' ayolga kutilmaganda telefon qo'ng'irog'i bo'ladi. Qo'ng'iroq qilgan shaxs o'zini bank xodimi deb tanishtiradi. U ayolning kartasida go'yo shubhali operatsiya o'tkazilayotganini aytib, mablag'ni saqlab qolish uchun SMS orqali kelgan kodni aytishni so'raydi. Ayol xavotirga tushib, kodni aytadi. Bir necha daqiqa o'tmasdan hisobidagi barcha mablag' boshqa hisoblarga o'tkazib yuboriladi. Bu voqeadagi fribgar na bankka kirdi, na karta o'g'irladi. U faqat insonning ishonchidan foydalandi.

Ko'pchilik "kiberjinoyat" deganda kompyuterni xakerlik orqali buzib kirish yoki murakkab xakerlik harakatlarini tushunadi. Aslida esa bugun kiberjinoyatlarning katta qismi oddiy insonlarni aldash orqali sodir etilmogda.

Masalan, "Siz 50 million so'm yutingingiz" degan xabar, arzon narxda avtomobil yoki kvartira sotilayotgani haqidagi soxta e'lon, ijtimoiy tarmoqlarda qarindoshining akkaunti buzilib, pul so'ralgan xabar, o'zini bank, soliq organi yoki huquqni muhofaza qiluvchi idora xodimi sifatida tanishtirgan shaxslar, investitsiya platformasi yoki kriptovalyuta orqali yuqori daromad va'da qiluvchi fribgarlar insonlarning aldanib qolishiga sabab bo'layotir.

Bunday holatlarda kompyuter tizimi emas, inson psixologiyasi "buziladi". Shuning uchun zamonaviy kiberjinoyatchilik huquqiy, iqtisodiy va ijtimoiy muammoga aylanib ulgurdi.

So'nggi vaqtlarda huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyatida "drop" degan atama tez-tez qo'llanmogda. Oddiy qilib aytganda, "drop" o'z bank kartasi, elektron hamyoni yoki bank hisob raqamini boshqa shaxslarga muayyan haq evaziga yoki bepul foydalanish uchun berib qo'yadigan shaxsdir. Ko'pchilik bunday harakatning oqibati haqida o'ylamaydi.

Masalan, talaba ijtimoiy tarmoq orqali "karta kerak, oyiga 1 million so'm to'laymiz" degan taklifga rozi bo'ladi. U o'z kartasini boshqa shaxslarga beradi. Bir necha kundan keyin esa o'sha karta orqali o'nlab fribgarlik mablag'i aylantirilgani ma'lum bo'ladi. Natijada jinoyatchilar izini yashiradi. Jabrlanuvchilar pulsiz qoladi. Huquqni muhofaza qiluvchi organlar esa mablag'ning haqiqiy egasini aniqlash uchun ko'proq vaqt sarflaydi.

Aynan shunday aldov va tovlamachilik holatlarining oldini olish maqsadida mazkur qonun bilan samarali huquqiy mexanizmlar joriy etiladi.

Jazoni kuchaytirish emas, jinoyatning oldini olish

Yangi qonunni o'qir ekanmiz, undagi o'zgarishlarning aksariyati jinoyat sodir bo'lishidan avval uning yo'lini to'sishga qaratilganiga guvoh bo'lamiz. Buning uchun qonunda jinoyatchilarning moliyaviy izlarini tezroq aniqlash, fribgarlikda foydalanilayotgan bank kartalari aylanmasini cheklash, raqamli xizmatlardan jinoiy maqsadlarda foydalanishning huquqiy oqibatlarini belgilash, internet orqali sodir etilayotgan jinoyatlarga nisbatan huquqiy mexanizmlarni takomillashtirish, tergov organlariga zamonaviy raqamli dalillar bilan ishlash imkoniyatlarini kengaytirish kabi choralar nazarda tutilgan. Kiritilayotgan o'zgartirishlar jinoyatning sodir etilishi ehtimolini kamaytirishga xizmat qiladi.

Har bir davr o'zining huquqiy yechimlarini talab qiladi. O'tgan asrda qonunlar asosan an'anaviy munosabatlarni tartibga solgan bo'lsa, bugun raqamli muhit mutlaqo yangi huquqiy yondashuvlarni taqozo etmogda.

Shu ma'noda, mazkur qonun alohida jinoyatlarini jazolashga qaratilgan navbatdagi huquqiy hujjat emas. U raqamli jamiyat sharoitida davlat, fuqaro va biznes o'rtasida xavfsiz raqamli munosabatlarni shakllantirishga xizmat qiladigan tizimli huquqiy mexanizmdir. Qonunning asosiy vazifasi jinoyatchilar qo'llayotgan yangi usullarga huquqiy jihatdan munosib javob berishdir.

Birinchi muhim yangilik: internet orqali sodir etilgan jinoyatlarga huquqiy baho o'zgaradi. Raqamlashtirish jarayonining jadallashuvi

natijasida fribgarlik jinoyatlarining salmoqli qismi internet tarmog'i va boshqa raqamli platformalar orqali sodir etilmogda. Fuqaro telefon qo'ng'irog'ini qabul qiladi. Telegram orqali havola keladi. Ijtimoiy tarmoqda soxta do'kon ochiladi. Internet orqali qarz taklif qilinadi. Natijada jinoyat sodir bo'ladi.

Amalda esa ko'p hollarda jinoyatning aynan raqamli texnologiyalar orqali sodir etilgani jazo tayinlashda alohida huquqiy ahamiyat kasb etmas edi. Qonun bilan mazkur yondashuv qayta ko'rib chiqilib,

internet, telekommunikatsiya tarmoqlari yoki ommaviy axborot vositalari imkoniyatlaridan foydalanib, jinoyat sodir etish og'irlashtiruvchi holat sifatida baholanishi belgilangan.

Ikkinchi muhim yangilik: "kartamni vaqtincha ishlating turing" degan gap endi jiddiy huquqiy oqibatlarga olib kelishi mumkin. So'nggi yillarda fribgarlik natijasida qo'lga kiritilgan mablag'larning harakat yo'nalishini aniqlash hamda ularni o'tkazishda foydalanilgan hisobraqamlar va boshqa moliyaviy vositalarni belgilash huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyatidagi eng murakkab vazifalardan biriga aylanmogda.

Amaldagi usullar shunday ishlamaydi. Jinoyatchi hech qachon o'z kartasidan foydalanmaydi. U talabalar, ishsizlar yoki oson daromad izlayotgan shaxslarga murojaat qilib, ularning bank kartasi yoki elektron hamyonidan foydalanadi.

Masalan, "bir oyga kartangizni ijaraga bersangiz, 2 million so'm to'laymiz" degan takliflar ijtimoiy tarmoqlarda tez-tez uchrab turadi. Ko'pchilik buning jinoyat ekanini anglamaydi. Aslida esa aynan shu karta orqali o'nlab jabrlanuvchilarning mablag'i aylantiriladi.

Qonun mazkur zanjirni uzishga qaratilgan muhim huquqiy mexanizmlarni taklif qilmogda. Xususan, bank kartalari, hisobvaramalar va elektron to'lov vositalarini jinoiy maqsadlarda boshqa shaxslarga berish yoki ularidan foydalanish bilan bog'liq munosabatlarga aniq huquqiy baho belgilanmogda. Bu o'zgarish, birinchi navbatda, halol fuqarolarni himoyalashga xizmat qiladi.

Uchinchi muhim yangilik: elektron hamyon va raqamli aktivlar sohasida ham huquqiy aniqlik paydo bo'ladi. Bugun raqamli iqtisodiyot faqat bank kartalaridan iborat emas. Elektron hamyonlar, onlayn to'lov platformalari, raqamli aktivlar va kriptovalyuta bilan bog'liq operatsiyalar ham

tobora ommalashtirmogda. Mazkur jarayon jinoyatchilar uchun yangi imkoniyatlar yaratmogda.

Masalan, mablag' bank kartasidan elektron hamyonga, undan boshqa mamlakatdagi kriptohamyonga, keyin esa yana boshqa hisobga o'tkazilishi mumkin. Bir necha daqiqada pulning haqiqiy harakat yo'lini aniqlash juda qiyinlashadi.

Shu sababli qonun bilan elektron to'lov vositalari va ularidan jinoiy maqsadlarda foydalanish bilan bog'liq huquqiy mexanizmlar ham takomillashtirildi. Bu

xavfsizlikning ajralmas qismi sifatida ko'rish zarurligini namoyon etadi.

Tasavvur qilaylik: yosh oila bir necha yil davomida uy xarid qilish uchun mablag' jamg'ardi. Internetdagi soxta ipoteka yoki investitsiya taklifiga ishonib, butun mablag'ini fribgarlarga o'tkazib yubordi.

Bu yerda faqat bitta bank hisobvarag'i bo'shab qolgani yo'q. O'nilang kelajak rejalarini kechikadi, bank tizimiga ishonch pasayadi, aholi raqamli xizmatlardan ehtiyotkorlik bilan foydalana boshlaydi. Natijada raqamli iqtisodiyotning rivojlanish sur'atiga ham salbiy ta'sir ko'rsatilishi mumkin. Shuning uchun ham kiberjinoyatchilikka qarshi kurashish davlat iqtisodiy siyosatining muhim yo'nalishidir.

Eng muhim kapital — ishonch

Prezidentimiz tashabbusi bilan mamlakatimizda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish, davlat xizmatlarini raqamlashtirish va elektron to'lov tizimlarini kengaytirish bo'yicha izchil ishlar bajarilayotir. Bu islohotlarning muvaffaqiyati esa, eng avvalo, aholining ishonchiga bog'liq.

Agar inson telefon orqali pul o'tkazishdan qo'rqsa, internet do'konlariga ishonmasa yoki elektron xizmatlardan xavfsiras, raqamlashtirishdan kutilayotgan iqtisodiy samaraga erishish qiyin bo'ladi.

Demak, raqamli iqtisodiyotning eng muhim kapitali texnologiya emas, ishonchdir. Mazkur qonun aynan ana shu ishonchni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Bugun xorijiy investor mamlakatning soliq siyosati yoki bozor hajmi bilan birga kiberxavfsizlik darajasini ham baholaydi. Chunki har qanday zamonaviy ishlab chiqarish, bank tizimi, logistika markazi yoki fintex kompaniyasi o'z faoliyatida raqamli texnologiyalarga tayanadi. Agar mamlakatda elektron operatsiyalarni himoya qiluvchi huquqiy mexanizmlar yetarli bo'lmasa, investorning tavakkalchiligi ortib boradi. Shu nuqtai nazardan, kiberjinoyatchilikka qarshi samarali qonunchilik investitsiya muhitining ham muhim tarkibiy qismidir.

Rivojlangan davlatlar tajribasida ham raqamli muhitda sodir etiladigan jinoyatlarga nisbatan huquqiy choralar bosqichma-bosqich kuchaytirilmogda. Masalan, Yevropa Ittifoqida axborot tizimlariga qarshi jinoyatlar, shaxsiy ma'lumotlarni noqonuniy egallash, elektron to'lov vositalari orqali fribgarlik va raqamli identifikatsiya vositalaridan jinoiy maqsadlarda foydalanish uchun javobgarlikka oid umumiy huquqiy standartlar shakllantirilgan.

AQSHda elektron moliyaviy fribgarlik, bank kartalari ma'lumotlarini o'g'irlash, elektron aloqa vositalari orqali fribgarlik hamda kiberjinoyatlar federal darajada og'ir jinoyat sifatida baholanadi.

Singapur, Janubiy Koreya va Yaponiya kabi raqamli iqtisodiyoti yuqori rivojlangan mamlakatlarda esa elektron to'lov tizimlari xavfsizligiga milliy iqtisodiy xavfsizlikning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaraladi.

Bu misollar shuni ko'rsatadiki, raqamli iqtisodiyot qanchalik rivojlansa, uni himoya qiluvchi huquqiy mexanizmlar ham shunchalik mustahkam bo'lishi lozim.

Biznes uchun ham muhim

Ayrimlar "bu qonun faqat jinoyatchilarga qarshi qabul qilmogda", deb o'ylashi mumkin. Aslida esa uning bevosita manfaatdorlari orasida tadbirkorlar ham bor. Onlayn savdo platformalari, to'lov tashkilotlari, marketpleyslar, elektron xizmat ko'rsatuvchi kompaniyalar, logistika operatorlari va fintex loyihalari xavfsiz raqamli muhutsiz barqaror rivojlana olmaydi. Fribgarliklar ko'paysa, birinchi navbatda, biznesning o'zi zarar ko'radi. Mijozlar ishonchini yo'qotgan bozoro uzoq muddatli rivojlana olmaydi. Shuning uchun mazkur qonun raqobat muhitini ham himoya qiladi.

Qonunni tahlil qilar ekanmiz, yana bir muhim jihat e'tiborni tortadi. Unda jinoyatning oldini olishga xizmat qiluvchi mexanizmlarga alohida e'tibor qaratilgan. Bu zamonaviy huquq siyosatining asosiy tamoyillaridan biridir. Chunki har qanday fribgarlikdan keyin pulni qaytarish oson

emas. Ammo uning sodir bo'lishiga imkon bermaslik ko'p jihatdan samaralidir.

Aynan shu nuqtai nazardan qaraganda, bank kartalari aylanmasini tartibga solish, elektron to'lov vositalari bilan bog'liq munosabatlarni aniq huquqiy qoidalar asosida belgilash hamda raqamli muhitda jinoyat sodir etishning huquqiy oqibatlarini kuchaytirish profilaktikaning muhim vositasiga aylanadi.

Qonun mamlakatimizdagi keng ko'lamli raqamli islohotlarning mantiqiy davomi sifatida baholanishi lozim. Chunki davlat bir tomondan raqamli iqtisodiyotni rivojlantirar ekan, ikkinchi tomondan uning xavfsizligini ta'minlaydigan huquqiy mexanizmlarni ham takomillashtirib borishi tabiiy. Bu esa "raqamlashtirish — huquqiy muhofaza — jamoat ishonchi" zanjirining barqaror ishlashini ta'minlaydi.

Huquq taraqqiyotidan ortda qolmasligi kerak. Bu — huquqiy davlat qurishning eng muhim talablaridan. Jamiyatda yangi munosabatlar paydo bo'lar ekan, ularni tartibga soladigan huquqiy mexanizmlar ham zamon bilan hamqadam rivojlanib borishi zarur. Biz ana shunday tarixiy bosqichda turibmiz.

Bugun raqamli iqtisodiyotni shakllantirish va rivojlantirish, davlat boshqaruvi tizimini raqamli texnologiyalar asosida takomillashtirish, elektron davlat xizmatlari ko'lami va sifatini oshirish, shuningdek, innovatsion yechimlarni amaliyotga keng tatbiq etish mamlakatimiz taraqqiyotining ustuvor strategik yo'nalishlari qatoriga kiritilgan. Bu o'zgarishlar odamlarning kundalik turmush tarzini yengillashtirmogda. Davlat xizmatlarining ochiqligi va samaradorligini oshirmogda. Tadbirkorlik uchun yangi imkoniyatlar yaratmogda. Ammo raqamlashtirishning haqiqiy samarasi texnologiyalardan xavfsiz foydalanish imkoniyati bilan belgilanadi.

Ko'pincha kiberjinoyatchilikka qarshi kurashish huquqni muhofaza qiluvchi organlarning vazifasi sifatida qabul qilinadi. Aslida esa raqamli xavfsizlikni ta'minlashda har bir fuqaro, har bir tashkilot va har bir davlat organining o'z o'ini bor. Banklar zamonaviy himoya tizimlarini joriy etadi. Telekomunikatsiya operatorlari axborot xavfsizligini ta'minlaydi. Davlat organlari huquqiy mexanizmlarni takomillashtiradi. Ta'lim muassasalari raqamli savodxonlikni oshiradi. Ommaviy axborot vositalari aholini ogohlantiradi. Fuqarolar esa shaxsiy ma'lumotlari va moliyaviy resurslariga mas'uliyat bilan munosabatda bo'ladi.

Mana shu zanjirning biror bo'g'ini zaiflashsa, butun tizimning samaradorligi pasayadi. Shu bois, kiberxavfsizlikni ta'minlash umummilliy vazifaga aylanmogda.

Hech qanday qonun har bir insonning telefoni yonida turib, uni fribgaridan himoya qila olmaydi. Hech qanday huquqiy norma insonning o'rniga qaror qabul qilmaydi. Hech qanday davlat organlari fuqaro o'z ixtiyori bilan fribgariga yuborgan SMS kodni qaytarib bera olmaydi. Shuning uchun raqamli xavfsizlikning birinchi va eng muhim sharti huquqiy madaniyatdir.

Eng katta natija nimada?

Bu savolga javobni oldi olingan jinoyatlar soni bilan baholash to'g'riroq bo'ladi. Agar yangi huquqiy mexanizmlar natijasida fuqarolar bank kartalarini boshqalarga bermay qo'ysa, internet fribgarligi qurbonlari kamaysa, raqamli xizmatlarga ishonch orsa, tadbirkorlar elektron tijoratdan xavfsiz foydalansa, bank tizimi barqarorligi mustahkamlansa, tergov organlari kiberjinoyatlarni tezroq fosh eta olsa, demak, qonun o'zining asosiy vazifasini bajargan bo'ladi. Chunki zamonaviy huquqning eng muhim mezonini xavfni kamaytirishdir.

Raqamli iqtisodiyot ham, elektron davlat xizmatlari ham, sun'iy intellekt texnologiyalari ham, fintex sohasi ham, axborot tizimlari ham, eng avvalo, inson manfaatlariga xizmat qilishi lozim.

Mazkur qonun aynan shu maqsadga xizmat qiluvchi huquqiy islohotlardan biridir. U raqamli taraqqiyotni cheklamaydi. Aksincha, uning xavfsiz rivojlanishi uchun huquqiy kafolatlarni kuchaytiradi. Eng muhimi, ushbu qonun fuqarolarning shaxsiy mulki, moliyaviy xavfsizligi va raqamli huquqlarini himoya qilishga qaratilgan. Bu esa har bir insonning davlatga, qonunga va raqamli xizmatlarga ishonchini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi.

Raqamli texnologiyalar taraqqiyotini to'xtatib bo'lmaydi. Ular yanada rivojlanadi, yangi xizmatlar, yangi imkoniyatlar va yangi iqtisodiy munosabatlarni vujudga keltiradi. Biroq ular bilan birga yangi xavf-xatarlar ham paydo bo'ladi. Shunday ekan, huquq ham taraqqiyot bilan birga harakat qilishi shart.

Qonun ana shu ehtiyojning huquqiy ifodasidir. U raqamli makonda jinoyatchilikka qarshi kurashishning samarali mexanizmlarini shakllantirish, fuqarolarning huquq va qonuniy manfaatlarini ishonchli himoya qilish hamda yangi O'zbekistonda xavfsiz raqamli muhiti barpo etishga xizmat qiladi.

YANGI O‘ZBEKISTON

www.yuz.uz

yuz.uznews

yuz_official

yuz.uz_news

yuz.uz_news

Ta'lim va innovatsiya

TARAQQIYOTNING YANGI HARAKATLANTIRUVCHI KUCHI

Sherzod NE'MATOV,
Qarshi davlat texnika
universiteti rektori

Yangi O‘zbekiston taraqqiyotining eng muhim tayanchi bilimli, yuksak intellektual salohiyatga ega, zamonaviy fikrlaydigan va yangilik yaratishga qodir inson kapitalidir. Mamlakatimizda ta’lim va ilm-fan rivojiga qaratilayotgan yuksak e’tibor zamarida ham aynan shu hayotiy haqiqat mujassam. Zero, bugun ta’limga kiritilgan sarmoya ertangi kunning iqtisodiy qudrati, ilmiy kashfiyotlari va texnologik mustaqilligi uchun mustahkam poydevordir.

Davlatimiz rahbarining 2026-yil 3-oktabrdagi farmoni asosida Ta’lim va ilm-fan vazirligi tashkil etilishi esa ushbu strategik siyosatning mantiqiy davomi, ta’lim tizimida sifat jihatidan yangi bosqichni boshlab beruvchi muhim institutsional islohot bo’ldi. Uning tub mohiyati maktabgacha ta’limdan tortib, oliy ta’lim va ilmiy tadqiqotlargaacha bo’lgan jarayonlarni yagona maqsad atrofida birlashtirish, ta’lim, ilm-fan va ishlab chiqarish o’rtasidagi uzviylikni mustahkamlashdan iborat.

Strategiya: maqsad, harakat va natija

Zamonaviy dunyoda davlatlarning qudrati faqat tabiiy boyliklar hajmi bilan emas, ularni yuqori qo’shilgan qiymatga aylantira oladigan bilim va texnologiyalar bilan ham o’lchanmoqda. Kecha sanoat uchun yaxshi mutaxassis tayyorlash kifoya qilgan bo’lsa, bugun ishlab chiqarishga yangi yechim taklif etadigan, energiyani tejaydigan, raqamli tizimlarni boshqaradigan, o’z g’oyasini mahsulotga aylantira oladigan muhandis zarur. Qashqadaryo bu o’zgarishning ahamiyatini, ayniqsa, yaqqol fih etadigan hudud. Neft-gaz, gaz kimyosi, energetika, qurilish, transport va agrosanoat tarmoqlari rivojlangan mintaqada ilm-fan bilan korxona o’rtasidagi masofa qancha qisqarsa, ishlab chiqarish samaradorligi shuncha ortadi. Shu ma’noda Qarshi davlat texnika universitetining transformatsiya strategiyasi bitta oliygohning ichki rejasi emas, balki hududning intellektual va texnologik imkoniyatlarini yangi bosqichga ko’tarishga qaratilgan tashabbusdir.

Prezidentimizning 2024-yil 10-dekabrda qarori asosida to’rtta oliy ta’lim muassasasi negizida tashkil etilgan universitetimiz oldida murakkab, ammo muhim vazifa turibdi: turli ta’lim va ilmiy an’analarni yagona maqsad atrofida birlashtirish. Bu jarayonda asosiy mezon bitiruvchining raqobatchilik, tadqiqotning iqtisodiy qiymati va jamiyat uchun keltiradigan nafidir. Universitetning 2027-yilga mo’ljallangan rejalarga aynan shu nuqtai nazardan qarash kerak.

Salohiyatdan samaraga

Oliygoh faoliyatini baholashda ko’plab raqamlarni keltirish mumkin. Biroq ularning har biri ta’lim sifatiga va real hayotga qanday ta’sir qildi degan savolga javob berishi lozim. So’nggi

Zamonaviy dunyoda davlatlarning qudrati faqat tabiiy boyliklar hajmi bilan emas, ularni yuqori qo’shilgan qiymatga aylantira oladigan bilim va texnologiyalar bilan ham o’lchanmoqda.

Ishlab chiqarish yechimi

Qarshi davlat texnika universitetining istiqboldagi rejasida sanoat magistraturasi va “Industrial PhD” yondashuviga e’tibor qaratilayotgani diqqatga sazovor. Unga ko’ra, magistrlik va doktorlik tadqiqotlari korxonalardagi haqiqiy texnologik muammolar, energiya samaradorligi, gaz-kimyó jarayonlari va raqamli transport yechimlari bilan bog’lanishi nazarda tutilgan. Bu ilmiy izlanishni qog’ozdagi natijadan amaliyotda sinovdan o’tgan yechimga aylantirish imkonini beradi.

Ilmiy salohiyatni “Industrial PhD” tizimi asosida 60 foizga yetkazish maqsadi belgilangan. Bu marraga yetishda dissertatsiyalar sonidan ko’ra ularning mazmuni, mustaqil ekspertizasi va natijalar joriy etilishi hal qiluvchi bo’lishi kerak.

Ilmiy faoliyat natijalari raqamlashtiriladi va “Dspace”, dspace.kstu.uz raqamli platformasi ishga tushiriladi, natijada professor-o’qituvchilar va doktorantlarning ilmiy maqolalari, patentlari va ixtirolari yagona elektron bazaga jamlanadi.

Ochiq va tartibli ilmiy axborot tadqiqotlar takrorlanishining oldini oladi, hamkor topishni yengillashtiradi, yosh olimlarga ilmiy maktablar faoliyatini ko’rish imkonini beradi. Natijada universitet faoliyatiga qancha tadqiqot o’tkazilgani emas, balki qaysi tadqiqot tufayli qanday muammo hal etilgani va ularning samarasiga qarab ham baho berish mumkin bo’ladi.

Yana bir gap. Akademik audit va 100 foiz modulli tizimga o’tiladi. An’anaviy, nazariyaga asoslangan o’quv rejalari takomillashtiriladi. AQSHning Massachusetts texnologiya instituti tajribasi asosida “Problem-Based Learning” (muammoga yo’naltirilgan o’qitish) tizimi bosqichma-bosqich joriy etilmoqda.

Innovatsiyaning iqtisodiy yo’li

Ilmiy ishlanma qanchalik istiqbolli bo’lmasin, u ishlab chiqarish yoki bozorga yetib bormasa, ahamiyatli emas. Shu sababli ilmiy faoliyatda davlat dasturlari doirasida 9,8 milliard so’mlik 8 ta yirik ilmiy loyiha hamda sanoat buyurtmasi asosida 6,5 milliard so’mlik

tizimida esa 435 talaba ishlab chiqarish bilan integratsiya qilindi.

Hozirning o’zida talabalarning yirik ish beruvchilar bilan hamkorlikda amaliyotga jalb etilayotgani bu yo’nalish uchun asos yaratgan. Keyingi bosqichda Germaniya tajribasiga tayanib, o’quv vaqtining yarmini universitetdagi nazariy mashg’ulotlarga, yarmini esa hamkor korxonalardagi amaliy tayyorgarlikka ajratish rejalashtirilgan. “Uzbekistan GTL”, Sho’rtan gaz-kimyó majmuasi va Muborak gazni qayta ishlash zavodi kabi korxonalar bu modelda muhim hamkor sifatida ko’rsatilgan.

Rejalashtirilgan blokli o’qitish tizimida talaba bir davr nazariy bilim va texnik tilni o’rgansa, keyingi davrda bevosita sanoat muhitida ishlaydi. Bu usulning afzalligi shundaki, nazariya bilan amaliyot o’rtasidagi bog’lanish uzviylik kasb etadi.

Yana bir muhim yangilik — korxona mutaxassislarini ta’lim jarayonining to’laqonli ishtirokchisiga aylantirish. Sanoat mentorlarini tayyorlash va baholashda ularning ulushini belgilash ko’zda tutilgan. Bu ish beruvchi mas’uliyatini oshiradi, universitetni esa real kasbiy talablarga yaqinlashtiradi.

Biroq bunday tizim o’z-o’zidan ishlab ketmaydi. Korxonadagi o’quv vazifalari, mehnat muhofazasi, mentorlar malakasi va baholash mezonlari aniq bo’lishi kerak. Aks holda, amaliyot arzon ishchi kuchi bilan foydalanishga aylanib qolishi mumkin. Transformatsiyaning muvaffaqiyati aynan shu sifat kafolatlariga bog’liq.

Markaz tarkibidagi 6 ta sex va 4 ta laboratoriya orqali 148 talaba ish bilan

ta’minlanib, 15 dan ortiq yo’nalishda kasbga o’rgatish va 20 ga yaqin xizmat turi ko’rsatilishi yo’lga qo’yildi.

Raqamli sanoat va “yashil” energetika

Sanoatning kelajagi ko’proq xomashyo sarflashda emas, mavjud resursdan aqlli foydalanishda. Raqamli dasturlar, robotlashtirilgan tizimlar, sun’iy intellekt va katta ma’lumotlar bugungi muhandislikning yangi ish qurollariga aylanmoqda. Universitetda “Sanoat 4.0” yo’nalishida milliy muhandislik markazi yaratilishi aynan shu o’zgarishlarga javob berishga qaratilgan.

Bundan tashqari, loyiha qiymati 9 milliard so’m bo’lgan Tadqiqot va ishlanmalar markazi negizida robotlashtirilgan tizimlar, sanoat avtomatikasi va korxonalarning raqamli egizaklarini (Digital Twins) yaratuvchi respublika darajasidagi ilg’or markaz shakllantiriladi.

“Sun’iy intellekt” va “Kiberfizik tizimlar” superlaboratoriyalari yaratiladi. Miqdori 200 ming AQSH dollari bo’lgan yangi laboratoriya neft-gaz qidiruvi, seysmik tahlil, viloyatdagi suv va energiya resurslarini “katta ma’lumotlar” (Big Data) va neyrotarmoqlar orqali aqlli boshqarish tizimlarini ishlab chiqishga yo’naltiriladi.

Vodorod energetikasi va “yashil” muhandislik ilmiy maktabi tashkil etiladi. Mazkur loyiha doirasida Qashqadaryoning quyosh va shamol salohiyatidan foydalanib, kelajak yoqilg’isi bo’lgan vodorod energetikasi va muqobil energiya manbalarini tadqiq etuvchi laboratoriya ishga tushiriladi. U 4 milliard so’mlik zamonaviy asbob-uskunalar bilan jihozlanadi.

Masofaviy ta’lim (LMS) platformasini takomillashtirish orqali mavjud 86 ta bakalavriat ta’lim yo’nalishi va 71 ta magistratura mutaxassisligining raqamli ta’lim kontenti sun’iy intellekt va robototexnika modullari bilan boyitiladi.

Universitet hududida energiya tejamkor, chiqindilarni kamaytiradigan va raqamli boshqariladigan “yashil kampus” shakllantirish g’oyasi ham shu mantiqning davomidir. Oliyogoh o’z talabalariga ekologik mas’uliyatni faqat ma’ruzada emas, kundalik faoliyatida ko’rsata olsa, ta’limning ta’siri yanada kuchayadi.

Til, sifat va ishonch

Global mehnat bozorida muhandisning bilimi xalqaro professional muhit bilan muloqot qila olish qobiliyatiga bog’liq. Shuning uchun universitetda xorijiy tillar, ko’shma ta’lim va akademik mobillikka e’tibor kuchaymoqda. Xususan, nemis tili markazi ochilishi, xorijlik professorlar jalb qilinishi va xalqaro dasturlarda ishtirok etish tajribasi keyingi bosqich uchun muhim asosdir.

“Ikki tili olim va muhandis” konsepsiyasiga ko’ra, talabalar mutaxassislik bog’lagan holda ingliz va nemis tillarini chuqurroq o’zlashtirishi ko’zda tutilgan. Buning ahamiyati faqat xorijda ishlash imkoniyati bilan cheklanmaydi. Texnik hujjatlarni asl manbada o’qish, xalqaro standartlarni tushunish, xorijlik hamkasblar bilan ko’shma loyiha yuritish ham til bilishni talab qiladi.

Xitoyning Tiangong universiteti bilan qo’shma ta’lim dasturini yo’lga qo’yish, xalqaro akkreditatsiyaga tayyorgarlik ko’rish va dunyoning nufuzli oliyogohlari bilan hamkorlikni kengaytirish rejalari ham ta’lim sifatini tashqi mezonlar asosida baholashga yo’naltirilgan. Bunday jarayonda diplomning xalqaro tan olinishi muhim, ammo undan ham muhimi bitiruvchining bilimi va ko’nikmasi xalqaro talabga javob berishidir.

Inson, transformatsiya va barqarorlik

Har qanday katta islohotning pirovard natijasi inson hayotida namoyon bo’ladi. Shu bois, universitet strategiyasida faqat laboratoriya, ta’lim dasturi yoki xalqaro reyting emas, talabalarning intellektual, ma’naviy va jismoniy rivojlanishiga ham o’rin berilgani muhim. Kitobxonlikni rag’batlantirish, sport infratuzilmasini kengaytirish, mahalla yoshlari uchun zamonaviy kasblarga o’qitish kurslarini tashkil etish rejalari oliygohning jamiyat oldidagi mas’uliyatini kengroq talqin etadi.

Talabalar bilan manzilli ishlashni raqamlashtiruvchi “Tytutor axborot tizimi” ularning ehtiyojlarini o’z vaqtida aniqlashga yordam berishi mumkin. Ammo raqamli monitoringning maqsadi faqat ma’lumot yig’ish emas, yoshlarga samarali yordam ko’rsatish bo’lishi shart. Xususan, ijtimoiy qo’llab-quvvatlash, ta’limda qiyinchilikka duch kelgan talabalar bilan ishlash va kasbga yo’naltirishda insonga e’tibor tamoyili ustuvorligi saqlanib qolishi zarur.

Muhandislik sohalarida xotin-qizlar ishtirokini kengaytirish, ularning startap va kasbiy tashabbuslarini rag’batlantirish ham alohida ahamiyatga ega. Imkoniyatlar qanchalik teng bo’lsa, mamlakatning intellektual zaxirasi shunchalik to’liq ishg’a tushadi.

Albatta, vazifalar ko’lami katta. Ularning amalga oshishi moliyaviy resurslar, boshqaruv intizomi, korxonalar bilan haqiqiy hamkorlik va eng muhimi, natijalarni xolis baholashga bog’liq. Har bir yo’nalish bo’yicha aniq muddat, mas’ul ijrochi va maqsadli ko’rsatkichlar ijrosi rejalarni amaliy harakatga aylantiradi.

21-OKTABR

O‘ZBEK TILIGA
DAVLAT TILI MAQOMI
BERILGAN KUN

IT PARK

5

2026-yil 21-oktabr, 218-son

DAVLAT TILI – RAQAMLI KELAJAK TILI

AXBOROT
TEKNOLOGIYALARI
PARKI FAOLIYATIDA
MILLIY RUH USTUVOR

Xalqimizning ko’p asrlik madaniy, ilmiy-ma’rifiy va badiiy tafakkuri, intellektual salohiyatining yorqin hamda bebaho mahsuli bo’lgan o’zbek tili jahondagi eng boy va qadimiy tillardan. 1989-yil 21-oktabrda “Davlat tili haqida”gi qonunning qabul qilinishi mamlakatimiz suvereniteti va mustaqilligi sari qo’yilgan dastlabki dadil odim edi. Aynan ana shu tarixiy hujjatga binoan ona tilimiz mustahkam huquqiy asos va yuksak maqomga ega bo’ldi.

Azamat KARAMATOV,
“Dasturiy mahsulotlar va
axborot texnologiyalari
texnologik parki
direksiysi” MCHJ bosh
direktori

Istiqlol yillarida o’zbek tili tom ma’noda davlat tiliga aylanib, xalqimizni yurtimizda erkin va ozod, farovon hayot qurishdek buyuk marralarga safarbar etadigan beqiyos kuch sifatida maydonga chiqdi. Bugun O’zbekistonimiz “Milliy tilanishdan — milliy yuksalish sari” degan bosh tamoyil asosida taraqqiyotning yanada yuksak bosqichga ko’tarilmoqda.

Mamlakatimizdagi keng ko’lamli islohotlar jarayonida davlat tilining hayotimizdagi o’rni va nufuzi tobora oshib bormoqda. Siyosiy-huquqiy, ijtimoiy-iqtisodiy, ma’naviy-ma’rifiy jabhalarda faol qo’llanayotgan tilimiz bugun xalqaro minbarlarda ham baralla yangramoqda.

Bugungi globallashuv davrida har bir xalq, har bir mustaqil va suveren davlat o’z milliy manfaatlarini ta’minlash, bu borada, avvalo, o’z madaniyati, azaliy qadriyatlarini va ona tilini asrab-avaylash hamda rivojlantirish masalasiga ustuvor ahamiyat qaratishi tabiiy. O’zbek tilining xalqimiz ijtimoiy hayotida va xalqaro miqyosdagi obro’-e’tiborini tubdan oshirish, o’sib kelayotgan yoshlarni vatanparvarlik, milliy an’ana va qadriyatlarga sadoqat ruhida tarbiyalash maqsadida Prezidentimizning 2019-yil 21-oktabrdagi “O’zbek tilining davlat tili sifatidagi nufuzi va mavqeyini tubdan oshirish chora-tadbirlari to’g’risida”gi farmoni qabul qilingan edi.

Aynan ushbu tarixiy farmon ijrosini ta’minlash bilan birga o’zligimizni hamda milliy qadriyatlarimizni yuksak darajada qadrlagan holda bugun “Dasturiy mahsulotlar va axborot texnologiyalari texnologik parki direksiysi” MCHJ (IT-Park) jamoasida davlat tilida ish yuritish madaniyatini yuksaltirish va xodimlarning savodxonligini yanada oshirish masalasiga alohida e’tibor qaratilmoqda.

Bugun IT-Park mamlakatimiz taraqqiyotining drayveri sifatida eng shijoatli va eng yosh jamoalardan. Tashkilotimizning hozirgi faoliyati global miqyosda nafaqat davlatimiz, balki butun dunyo bozorida yuqori sur’atda o’sib bormoqda. Ushbu ko’rsatkichlarning kunma-kun, soatma-soat yuksalishiga sababchi bo’lgan, bir necha chet tilda bemalol, ravon so’zlashib, xalqaro munosabatlar hamda hamkorlik ko’priklarini mustahkamlayotgan ilg’or, g’ayratli va tajribali IT mutaxassislarimizning mehnati chin dildan tahsinga sazovor.

Tizimimizda faoliyat yuritayotgan yuksak intellektual salohiyatli yosh mutaxassislar chet tillarda erkin muloqot qilish bilan bir qatorda, ona tilimizning boy jozibasi va nafosatini ham faoliyatida yuksak madaniyat bilan namoyon etib kelmoqda. Zero, global dunyoni raqamli texnologiyalar bilan zabt etayotgan shijoatli yoshlarning ona tilimizda professional, mukammal va bekamu

ko’st ijod qilishi IT-Park jamoasining o’ziga xos ma’naviy qiyofasi, milliy g’ururimizning raqamli olamdagi yorqin ifodasidir.

E’tiborlisi, davlat tilini e’zozlash va nufuzini oshirish ichki ish yuritish tizimi bilan cheklanib qolmaypti. Shiddatli sur’atda hayotimizga kirib kelayotgan raqamli transformatsiya jarayonida o’zbek tilining mavqei va ravonligini saqlash, uni global texnologiyalar bilan hamqadam etish yo’lida IT-Park direksiysi jamoasi strategik muvofiqlashtiruvchi markaz bo’lib xizmat qilmoqda. Aynan ushbu jamoaning tinimsiz amaliy va tashkiliy ko’magi bilan bugun ekotizimimizda 18 ta ilg’or rezident kompaniya samarali faoliyat ko’rsatmoqda. Ular o’zbek tilini raqamli dunyoga mukammal integratsiya qilish, sun’iy intellekt va eng zamonaviy texnologiyalar tiliga aylantirish bo’yicha mislsiz loyihalarni hayotga tatbiq etmoqda. Bu esa milliy g’ururimiz bo’lgan ona tilimizning global texnologik tarmoqlarda yashab qolishi, taraqqiy etishi va kelajak avlodga raqamli meros bo’lib qolishi uchun qo’yilayotgan ulkan poydevordir.

Xususan, ushbu yo’nalishda IT-Park jamoasi va fidokorona izlanayotgan rezidentlarimiz hamkorligida davlat tilini raqamlashtirish borasidagi ishlar bugun o’zining salmoqli natijasini bermoqda. Mazkur raqamli loyihalar asosida o’zbek tilidagi jonli nutqni tinglab, insonga javob bera oladigan aqlli ovozi yordamchilar va zamonaviy chat-botlar ekotizimi, ona tilimizning imlo, grammatika hamda punktuatsiya qoidalarini onlayn rejimda benuqsiz nazorat qiluvchi raqamli himoyachilar, shuningdek, tillararo ko’priq vazifasini o’tovchi professional avtomatlashtirilgan tarjima tizimlari muvaffaqiyatli rivojlantirilmoqda.

Ushbu g’oyalarni nafaqat rasmiy muloqotni, balki kelajagimiz bo’lgan yosh avlod dunyogarashini ham qamrab olib, bolajonlar uchun mo’ljallangan interaktiv ta’lim platformalari hamda milliy folklorimizni tarannum etuvchi musiqiy raqamli multiseriallar orqali yosh qalblarda ona tiliga cheksiz muhabbat va sadoqat tuyg’ularini yuksaltirishga xizmat qilmoqda.

Ko’p til bilish — bizning boyligimiz, dunyoga ochilgan eshimiz va global bozordagi eng katta ustunligimiz. Biroq o’zbek tili o’zligimiz, qalbimiz va milliy ruhimizdir! Kelajak texnologiyalarini yaratayotgan shijoatli IT-Park jamoasi va rezidentlari davlat tilini raqamlashtirish va yozma nutq savodxonligi bo’yicha ham barchama namuna bo’lishda davom etadi.

Ilhom XOLMURODOV,
Kasbiy ta'lim agentligi
direktorining ma'naviyat
va davlat tili masalalari bo'yicha
maslahatchisi

1989-yil 21-oktabrda “Davlat tili haqida”gi qonunning qabul qilinishi xalqimiz tarixidagi eng muhim burilish nuqtalaridan biri bo’ldi. Mustaqillik yillarida o’zbek tilining davlat tili sifatidagi maqomi Bosh qonunimiz — Konstitutsiyada qat’iy mustahkamlandi. Ushbu tarixiy qadamlar ona tilimizning ijtimoiy mavqei yuksaltirish, milliy o’zlikni teran anglash hamda davlat va jamiyat hayotida tilimizning o’rmini kuchaytirish uchun mustahkam huquqiy asos yaratdi. Ammo tarixiy maqom yakuniy manzil emas, balki taraqqiyot yo’lidagi muhim ibtidodir. Qonun tilning huquqiy poydevorini barpo etsa, uning haqiqiy qudrati bevosita kundalik hayotda namoyon bo’ladi. Davlat idoralarda hujjatlarining savodli yuritilishi, maktablarda sifatlil ta’lim berilishi, oliy o’quv yurtlarida ilmiy tadqiqotlarning o’zbek tilida olib borilishi, zamonaviy dastur va raqamli platformalarning ona tilimizda ravon ishlashi — bularning barchasi davlat tili maqomining amaldagi ifodasidir. Zero, til faqat bayramlarda madh etilib, tantanali nutqlarda ulug’lansayu kundalik amaliy faoliyatda unga yetarlicha o’rin berilmasa, ichki imkoniyatlari to’laqonli yuzaga chiqmaydi. Bugun o’zbek tili oldida turgan eng dolzarb vazifa ham aynan shundan iborat: boy tarixiy merosni zamonaviy taraqqiyot bilan uyg’unlashtirish va ona tilimizni kelajakdagi jarayonlarning faol ishtirokchisiga aylantirishdir.

So’nggi yillarda mamlakatimizda davlat tilini har tomonlama rivojlantirish, nufuzi va qo’llanish ko’lamini kengaytirishga alohida e’tibor qaratilmoqda. Xususan, 2020-yil 20-oktabrda qabul qilingan davlat tilini rivojlantirish konsepsiyasida 2030-yilga qadar mo’ljallangan ustuvor vazifalar belgilab berilgan bo’lsa, 2025-yil 20-oktabrda ushbu yo’nalishni yangi bosqichga olib chiqishga qaratilgan qo’shimcha chora-tadbirlar tasdiqlandi. Mazkur tashabbuslar davlat tilining jamiyat hayotidagi mavqei mustahkamlash, ta’lim mazmunini takomillashtirish, elektron resurslarni boyitish hamda zamonaviy texnologiyalar imkoniyatlaridan unumli foydalanish kabi keng qamrovli yo’nalishlarni qamrab oladi.

Bu jarayondagi eng muhim mezon amalga oshirilayotgan islohotlarning odamlar hayotida qanday amaliy samara berayotgani bilan belgilanadi. Har bir fuqaro davlat idorasiga murojaat qilganida o’z fikrini davlat tilida erkin bayon eta olishi, rasmiy javobni aniq va tushunarli qabul qilishi, qabul qilinayotgan qonun hamda qorarlarning mazmun-mohiyatini qiynalmay anglay bilishi shart. Davlat tili fuqaroni davlatdan uzoqlashtiradigan quruq rasmiyatchilik vositasi emas, aksincha, davlat bilan jamiyat o’rtasidagi muloqotni yaqinlashtiruvchi ishonchli ko’prik bo’lmog’i lozim. Buning uchun esa rasmiy hujjatlarda murakkab va sun’iy jumalarni qalastirishdan voz kechib, fikrni aniq, mantiqiy hamda sodda ifodalash madaniyatini shakllantirish taqozo etiladi.

Shuningdek, davlatning til siyosati kundalik hayotimizda — ko’cha va mahallalardagi yozuvlar, peshlavhalar, tashqi reklamlar, yo’l ko’rsatkichlari hamda jamoat joylaridagi axborot matnlarida ham yaqqol aks etadi. 2025-yilgi rasmiy ma’lumotlarga ko’ra, mamlakatimizda qariyb 250 mingga geografik obyekt, jumladan, 200 mingdan ziyod ko’cha nomi davlat tili talablariga muvofiqlashtirilib, reyestrga kiritilgan. So’nggi ikki yil mobaynida tog’lar, daryolar, metro va temir yo’l bekatlari, aeroportlar singari 2600 ta obyektning nomi milliy ruhda qayta ko’rib chiqilib, o’zgartirilgan qayd etilgan. Bu kabi amaliy qadamlar ona tilimizning nafaqat rasmiy hujjatlarda, balki mamlakatimizning kundalik qiyofasida ham ustuvor bo’lishiga xizmat qiladi. Shu bilan birga, joy nomlarini tartibga solishda ularning tarixiy va madaniy ildizlarini chuqur o’rganish, adabiy til va imlo me’yorlariga qat’iy amal qilish hamda aholi uchun tushunarli shakllarni tanlash g’oyat muhim. Davlat tilining mavqei mustahkamlash borasida yana bir muhim jihatni e’tibordan qochirmaslik kerak: til ravnaqini faqat nazorat va ma’muriy talablar bilan cheklab bo’lmaydi. Tilga chinakam hurmat, avvalo, undan foydalanish qulay va tabiiy bo’lgan sog’lom muhitda shakllanadi. Qachonki fuqaro davlat tilida sifatlil xizmat olsa, o’quvchi qiziqarli darslik mutolaa qilsa, talaba o’z mutaxassisligiga doir ilmiy manbalarni ona tilida qiynalmay topa olsa, kompyuter dasturi yoki mobil ilova o’zbek tilida benuqsos ishlasa, shundagina davlat tilining qadri va nufuzi yuksaladi.

Sun’iy intellekt davrida tilimiz istiqboli

Har qanday tilning haqiqiy qudrati faqat badiiy ifoda imkoniyatlari bilanina cheklanmaydi. U matematika, fizika, kimyo, biologiya, genetika, tibbiyot, iqtisodiyot, huquqshunoslik va axborot texnologiyalari singari murakkab sohalaridagi ilmiy bilimlarni ham aniq va mukammal ifodalay olishi

qarshi qo’yilmasligi kerak. Aksincha, u xalqaro ilmiy hamkorlikni ona tilida puxta bilim olish va egallangan yangi bilimlarni o’zbek tilida ham ravon ifodalay bilish ko’nikmasi bilan uyg’unlashtirishni nazarda tutadi.

Xalqaro miqyosda qo’llanayotgan atamani asl holicha qabul qilish to’g’rimi yoki o’zbek tilining ichki imkoniyatlariga tayanib, unga yangi muqobil topish kerakmi? Bu savollarga barcha holatlar uchun birdek mos keladigan tayyor qolip yoki yagona javob mavjud emas. Mazkur masalada har bir terminning ilmiy mazmuni, xalqaro miqyosda qo’llanish darajasi, o’zbek tilining fonetik-grammatik qonuniyatlari hamda foydalanuvchilar uchun qanchalik tushunarli bo’lishi inobatga olinishi shart.

Bir tomondan, xalqaro maydonda keng ommalashtirilgan atamalar asossiz ravishda sun’iy o’zbekchallashtirishga urinish ilmiy mohiyatni tushunishni qiynlashtirib qo’yadi. Ikkinchi tomondan esa, xorijiy tildagi har qanday so’zni izohsiz va ko’r-ko’rona qabul qilaverish ham ona tilimizning ichki so’z yasash imkoniyatlarini cheklab qo’yishi tayin. Masalan, “kompyuter” yoki “aeroport”

terminologiya sohasidagi faoliyat tasodifiy qarorlar yig’indisi emas, balki muntazam ilmiy tadqiqot va izchil muvofiqlashtirishga asoslangan yaxlit tizim bo’lmog’i kerak.

Sun’iy intellekt tizimlari tayanadigan ma’lumotlar bazasi qanchalik boy va mukammal bo’lsa, ularning o’zbek tilidagi matn hamda nutqni anglash, qayta ishlash qobiliyati ham shu qadar yuksaladi. Shu nuqtai nazardan, milliy elektron til korpuslarini yaratish favqulodda muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday korpuslar badiiy, ilmiy, rasmiy, publisistik va boshqa uslubdagi matnlarni tartibli raqamli bazaga jamlash imkonini beradi. Qolaversa, barcha uchun ochiq va doimiy yangilanib boruvchi izohli hamda tarjima lug’atlari, maqolalar va talaffuz xususiyatlarini qamrab olgan ovozi bo’lmotlar bazalari, shuningdek, raqamlashtirilgan ilmiy maqolalar va dissertatsiyalar o’zbek tilining raqamli olamdagi salohiyatini kengaytirishga xizmat qiladi.

O’zbek tilining raqamli istiqbolini ta’minlash uchun bir qator ustuvor yo’nalishlardagi ishlarni izchil va tizimli ravishda rivojlantirish zarur. Birinchidan, tilimizning barcha asosiy uslublarini qamrab oluvchi keng ko’lamli elektron matnlar bazasini barpo etish kerak. Ikkinchidan, mavjud lug’atlar va terminologik resurslarni yagona markazlashgan tizimga birlashtirish lozim. Uchinchidan, og’zaki nutqni matnga aylantirish va yozma matnni tabiiy ovoza o’qish texnologiyalarini yanada takomillashtirish talab etiladi. To’rtinchidan, o’zbek tilidagi ilmiy hamda ta’limiy manbalarni to’liq raqamlashtirish va ulardan erkin foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish dardor. Beshinchidan esa, mashina tarjimasi hamda matn mazmunan tahlil qilish tizimlarini yangi bosqichga olib chiqish shart. Mazkur yo’nalishlar o’zaro bir-birini to’ldirib, ona tilimizning zamonaviy texnologiyalar olamidagi ishtirokini mustahkamlashga bevosita xizmat qiladi.

Sun’iy intellekt imkoniyatlari til o’rganish va uni o’qitish jarayonida ham beqiyos ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy elektron lug’atlar, talaffuz to’g’riligini tekshiruvchi dasturlar, interaktiv mashqlar, audiodarslar hamda sun’iy intellektga asoslangan suhbat modullari har bir o’rganuvchiga o’z individual sur’atida bilim olish sharoitini yaratadi. Xususan, “Ibrat farzandlari” loyihasi doirasida o’zbek tilini o’rgatishga mo’ljallangan sun’iy intellekt modulini rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilayotgani ham ushbu yo’nalishning dolzarb ekanini tasdiqlaydi. Bunday innovatsion vositalar o’zbek tili va boy madaniyatimizga qiziquvchi xorijliklar uchun g’oyat foydali manba bo’lib xizmat qiladi.

Shu bilan birga, sun’iy intellekt tomonidan yaratilgan har qanday matnni ishonchli deb qabul qilish ham xatodir. Texnologiya ba’zida so’zlarni noo’rin tanlaydi, mantiqiy mazmuni buzadi, aslida, mavjud bo’lmagan ma’lumotni haqiqidek taqdim etadi yoxud o’zbek tilining o’ziga xos uslubiy nozikliklarini e’tibordan chetda qoldiradi. Ayniqsa, huquqiy, tibbiy, ilmiy hamda rasmiy matnlarda bu kabi nuqsongarga yo’l qo’yilishi jiddiy salbiy oqibatlarini keltirib chiqarishi mumkin. Shu bois, sun’iy intellektga inson mutaxassisning o’rmini butkul egallaydigan vosita sifatida emas, uning mehnatini yengillashtiradigan yordamchi texnologiya sifatida qarash lozim. Raqamli vositalarning sifatini oshirishda tilshunoslilar, muharrirlar, o’qituvchilar va soha mutaxassislarining doimiy nazorati hal qiluvchi o’rin tutadi. Zero, bu ko’lamdor vazifalarni yolg’iz filologlar yoki davlat idoralarning kuchi bilan hal etib bo’lmaydi. O’zbek tilining raqamli qudrati tilshunoslilar, dasturchilar, ma’lumotlar muhandislari, tarjimonlar, jurnalistlar, ta’lim mutaxassislari hamda sun’iy intellekt bo’yicha ekspertlarning uzviy hamkorligi natijasida shakllanadi. Jarayonda tilshunos adabiy me’yor va ma’no nozikliklarini tushuntirib bersa, soha mutaxassisi ilmiy tushunchaning aniq mazmunini belgilaydi, dasturchi esa ushbu bilimlarni mukammal texnologik yechimga aylantiradi. Ana shunday mustahkam hamkorlik yo’lga qo’yilgandagina til bo’yicha ilmiy bilimlar amaliy mahsulotlarga aylanadi, zamonaviy texnologiyalar esa o’zbek tilining haqiqiy ehtiyojlariga javob bera boshlaydi.

O’zbek tilining xalqaro maydondagi nufuzini oshirish ham mazkur jarayonning muhim qismi. Xorijiy universitetlarda o’zbek tilini o’rganish imkoniyatlarini kengaytirish, til markazlari faoliyatini jonlantirish, chet elliklar uchun zamonaviy darsliklar hamda elektron kurslar yaratish, o’zbek adabiyoti va madaniyatiga oid raqamli resurslarni ko’paytirish ona tilimizning xalqaro miqyosdagi ishtirokini kuchaytiradi. Zotan, har qanday tilning nufuzi faqat uning tarixiy boyligi bilanina emas, balki bugungi dunyoga qanday bilim, madaniyat va yangi imkoniyatlar taqdim eta olishi bilan ham belgilanadi.

Mas’uliyat hissi

Davlat tilini targ’ib etishning yangi bosqichi balandparvoz shiorlardan ko’ra, insonlarning kundalik hayotiga bevosita kirib boradigan amaliy loyihalar bilan ajralib turmog’i lozim. Masalan, o’zbek tilida yuqori sifatlil ilmiy, texnik, falsafiy hamda madaniy kontent yaratayotgan ijodkorlarni tanlovlar, grantlar va boshqa rag’batlantirish mexanizmlari orqali qo’llab-quvvatlash mumkin. Internet tarmog’ida o’zbekcha sifatlil mahsulotlarning ko’payishi nafaqat tilimiz nufuzini yuksaltiradi, balki yosh mutaxassislar uchun yangi kasbiy va ijodiy imkoniyatlar ham yaratadi. Shuningdek, o’zbek tilidagi matnlarning imlo, tinish belgilari hamda uslubiy xatolarini aniqlashga ko’maklashuvchi bepul raqamli vositalarni ishlab chiqish ham amaliy jihatdan g’oyat muhim. Bunday dasturlar matn yozayotgan o’quvchi, talaba, jurnalist, davlat xizmatchisi yoki oddiy foydalanuvchiga o’z xatolarini ko’rish va tuzatish imkonini taqdim etadi. Biroq avtomatik tekshiruv vositalari ham mukammal bo’lmag’i tabiiy. Shu sababli ularni muntazam sinovdan o’tkazib borish, tilshunoslilar ishtirokida takomillashtirish hamda foydalanuvchilarning fikr-mulohazalari asosida yangilab borish talab etiladi. Bundan tashqari, davlat idoralari va biznes subyektlarida davlat tilining

qo’llanish sifatini doimiy tahlil qilish, rasmiy hujjatlar, veb-saytlar, reklama va xizmat ko’rsatish materiallarining til me’yorlariga muvofiqligini baholash tizimini yo’lga qo’yish ham ijobiy samara beradi. Bunday lisoniyl auditning maqsadi faqatgina xatolarni qayd etish yoki tashkilotlarni tanqid qilish emas, balki mavjud muammolarni aniqlash, uslubiy yordam ko’rsatish va til madaniyatini yaxshilashga ko’maklashishdan iborat bo’lmog’i kerak. Natijada davlat tili qoidalari kundalik ish jarayonining ajralmas qismiga aylanadi. Uzoq muddatli istiqbolida o’zbek tili uchun milliy sun’iy intellekt ekotizimini rivojlantirish ham ustuvor ahamiyatga ega. Nutqni matnga aylantirish, matnni tabiiy ovoza o’qish, tarjima qilish hamda matn mazmunini tahlil etish imkoniyatlarini kengaytirish fuqarolarning davlat xizmatlaridan foydalanishi, ta’lim olishi va axborotga erishishini sezilarli darajada yengillashtiradi. Shubhasiz, bunday ekotizimni yaratish katta hajmdagi sifatlil ma’lumotlar bazasini, malakali mutaxassislarni, barqaror moliyalashtirishni hamda izchil ilmiy-texnik hamkorlikni talab etadi. Shu bois, bu ishlarga bir martalik loyiha sifatida emas, balki uzoq muddatli va bosqichma-bosqich rivojlantiriladigan strategik yo’nalish sifatida qarash zarur.

Eng muhimi, tilning kelajagini faqat davlat qarorlari yoki texnologik loyihalargagina bog’lab qo’yimaslik kerak. Bu yo’lda har bir fuqaro, o’qituvchi, jurnalist, olim, dasturchi, tadbirkor va kontent yaratuvchining ham o’z mas’uliyati bor. Savodli yozish, sifatlil matn yaratish, o’z sohasidagi bilimlarni o’zbek tilida ravon tushuntirish, yangi atamalarni ilmiy asosda qo’llash hamda raqamli vositalardan ona tilida foydalanish — bularning barchasi tilimiz ravnaqiga qo’shilgan amaliy hissadir. Zero, tilni sevish faqat uni madh etish emas, uning rivoji uchun siqdiddan mehnat qilish demakdir. O’zbek tilida yaxshi kitob yozish, puxta darslik yaratish, xatosiz hujjat tayyorlash, sifatlil tarjima qilish, foydali mobil ilova ishlab chiqish yoki internetda savodli fikr bildirish ham bevosita til ravnaqiga xizmat qiladi. Qonun tilning huquqiy asosini yaratadi, islohotlar yangi imkoniyatlar ochadi, ilm-fan va texnologiyalar esa uning ko’lamini kengaytiradi. Biroq tilni chinakamiga yashatadigan asosiy kuch — undan har kuni foydalanadigan, uni boyitadigan va kelajak avlodga yetkazadigan xalqning o’zidir.

Bugun o’zbek tili oldida ulkan tarixiy imkoniyat turibdi. U o’tmishdan meros qolgan boylik sifatida asralishi, bugungi jamiyatning faol muloqot vositasi sifatida rivojlanishi hamda kelajak texnologiyalarining to’laqonli ishtirokchisiga aylanishi shart. Bunga erishish uchun esa ta’limda sifat, ilm-fanda izlanish, davlat boshqaruvida savodxonlik, internetda mas’uliyat va texnologiyalarda izchil taraqqiyot zarur. Ushbu vazifalarning birortasi boshqasidan ajralgan holda kutilgan natijani bermaydi. Ular o’zaro bir-birini to’ldirib, yagona maqsad — o’zbek tilining hayotiytiligi va nufuzini mustahkamlashga xizmat qilimg’i lozim. Ajdodlarimiz bizga boy tilni meros qoldirdi. Endi bizning vazifamiz uni faqat asrab qolish emas, yangi bilimlar, ilmiy kashfiyotlar hamda zamonaviy texnologiyalar bilan boyitishdan iborat.

Til — millatning urib turgan yuragi. Uni kelajakka olib chiqish esa butun jamiyatning vazifasi. O’zbek tilining ertangi mavqei bugun uni qanday asrashimiz bilanina emas, qay darajada rivojlantirishimiz, qanday bilimlar bilan boyitishimiz hamda qanday texnologiyalar bilan uyg’unlashtira olishimiz orqali ham belgilanadi. Zero, o’z tilini chin ma’noda yuksaltira olgan millatgina ertangi kunini dunyoga o’z ovozi bilan so’zlay oladi.

“Yangi O’zbekiston” va “Правда Востока” gazetalarini tahririyati” DM	Bosh muharrir: Salim DONIYOROV	Tahririyatga kelgan qo’lyozmalar taqriz qilinmaydi va muallifga qaytarilmaydi. Gazetaning yetkazib berilishi uchun obunani rasmiylashtirgan tashkilot javobgar. Gazeta tahririyat kompyuter markazida sahilalandi. Gazetaning poligrafik jihatdan sifatlil chop etilishiga “SHARQ” NMAK mas’ul. Bosmaxona telefoni: (71) 233-11-07.	O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 2020-yil 13-yanvarda 1047-raqam bilan ro’yxatga olingan. Nashr indeksi — 236. Buyurtma G-1046. 29213 nusxada bosildi. Hajmi — 3 taboq. Ofset usulida bosilgan. Qog’oz bichimi A2. Bahosi kelishilgan narxda.	Navbatchi muharrir: Munajat Mo’minova Musahhih: Malohat Mingboyeva Dizayner: Zafar Ro’ziyev Manzillimiz: 100060, Toshkent shahri, Shahrisabz ko’chasi, 85-uy
MUASSIS: O’zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi				
Qabulxona: (71) 233-56-33 E’lonlar bo’limi: (71) 233-70-98	E-mail: info@yuz.uz Web-sayt: www.yuz.uz: (71) 233-47-05	Devonxona va ishonch telefoni: (71) 233-56-60	“SHARQ” nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasida chop etildi. Bosmaxona manzili: Toshkent shahri, Buyuk Turon ko’chasi, 41-uy.	